

Dani doktoranada
Doctoral Days

KNJIGA SAŽETAKA

BOOK OF ABSTRACTS

2023

Obrazovne znanosti i
perspektive obrazovanja

Education Sciences and Perspectives

**Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti
Osijek, Republika Hrvatska**

Faculty of Education, Osijek, Republic of Croatia

6. - 7. listopada 2023.

6 - 7 October 2023

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

J. J. Strossmayer University of Osijek

Faculty of Education

DANI DOKTORANADA 2023.

KNJIGA SAŽETAKA

DOCTORAL DAYS 2023

BOOK OF ABSTRACTS

Osijek, 2023.

Organizator / Organiser:

Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku,
Republika Hrvatska

Faculty of Education, Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Republic of Croatia

Izdavač / Publisher:

Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku,
Republika Hrvatska

Faculty of Education, Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Republic of Croatia

Za izdavača / For the publisher:

prof. dr. sc. Emina Berbić Kolar

Urednici / Editors:

izv. prof. dr. sc. Rahaela Varga

izv. prof. dr. sc. Maja Brust Nemet

Maja Zorić

Grafičko oblikovanje i prijelom / Graphic design and layout:

Marija Delinger

Monika Mužar Kos

Lektura i korektura (hrvatski jezik) / Proofreading and text review (Croatian):

Marija Rašić

Lektura i korektura (engleski jezik) / Proofreading and text review (English):

Jelena Jelinić Bošnjak

Idejno rješenje loga / Conceptual design of the logo:

Krunoslava Duka

ISBN 978-953-8371-20-2

Programski odbor / Programme committee:

izv. prof. dr. sc. Rahaela Varga, predsjednica / Chair of the Programme Committee

Monika Dragun

Marija Delinger

Anita Holub

Božidar Ljubenko

Monika Mužar-Kos

Tena Rak

Marija Rašić

Antonija Wurzburg

Maja Zorić

Organizacijski odbor / Organisation committee:

izv. prof. dr. sc. Maja Brust Nemet, predsjednica / Chair of the Organisation Committee

Ivona Arambašić

Dorothea Bedeković

Katarina Drinovac

Silvija Hinek

Jelena Jelinić-Bošnjak

Ivana Kraljević

Jelica Lipovac Dudaš

Meri Reili

Ivan Veber

OBRAZOVNE ZNANOSTI I PERSPEKTIVE OBRAZOVANJA

Poštovani doktorandi,

ova je Knjiga sažetaka treća u nizu koja nastaje kao rezultat okupljanja doktoranada na znanstvenom skupu *Dani doktoranada* u organizaciji Fakulteta za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, a koji se ove godine održavao 6. i 7. listopada 2023. godine.

Ovogodišnja tema Skupa *Interdisciplinarnost obrazovanja* privukla je ukupno 38 doktoranada u ulozi izlagača, a omogućeno je i online sudjelovanje za zainteresirane doktorande iz udaljenijih krajeva Hrvatske, kao i za širu javnost. I ove su se godine okupili doktorandi prvenstveno Poslijediplomskog sveučilišnog studija Obrazovne znanosti i obrazovne perspektive Fakulteta za odgojne i obrazovne znanosti, ali i Filozofskoga fakulteta Osijek. Novost je sudjelovanje dviju inozemnih doktorandica iz Mađarske i Srbije s doktorskog studija sociologije obrazovanja Sveučilišta u Pečuhu.

Tradicija ovoga Skupa održava se s ciljem uspostavljanja konstruktivnog dijaloga među studentima doktorskih studija u svrhu razmjene teorijskih spoznaja i aktualnih istraživanja o obrazovanju iz perspektiva različitih znanosti. U skladu s temom ovogodišnjeg Skupa, problematiziranju pojma obrazovanja, ispreplitanjem različitih znanstvenih pristupa iz područja društvenih znanosti, humanističkih znanosti i interdisciplinarnih područja znanosti, doktorandi su doprinijeli istražujući sljedeće teme: cjeloživotno učenje, izazovi studiranja, inkluzivno obrazovanje, djelotvornost nastave, interkulturalizam u nastavi, cjelovit razvoj učenika, poučavanje u STEAM području, prošlost u sadašnjosti, baština i slobodno vrijeme.

Pojedini su doktorandi treće generacije upisane akademske godine 2022./2023. na Poslijediplomski sveučilišni studij Obrazovne znanosti i perspektive obrazovanja bili višemjesečno aktivni u organizaciji Skupa i pripremi Knjige sažetaka djelujući u organizacijskom i programskom odboru. Sve njihove napore podržale su dekanica Fakulteta prof. dr. sc. Emina Berbić Kolar te voditeljica navedenog doktorskog studija prof. dr. sc. Edita Borić. Skup su podržale i djelatnice Fakulteta održavši pozvana predavanja: doc. dr. sc. Ana Popović *Glazbeni krajolik – interdisciplinarno povezivanje geografije i glazbe* te dr. sc. Darija Župan Tadijanov *Kinatropološka obilježja učenika s kohlearnim implantatom*.

Zahvaljujemo svim sudionicima i pozivamo vas na čitanje Knjige sažetaka kako biste proširili ili produbili svoje znanstvene interese, a možda i pronašli suradnike za buduće istraživačke projekte.

Programski i Organizacijski odbor

EDUCATION SCIENCES AND PERSPECTIVES

Dear Ph.D. students,

This Book of Abstracts is the third in a series emerged from the gathering of doctoral students at the *Doctoral Days*, organised by the Faculty of Education (Josip Juraj Strossmayer University of Osijek) and this year it took place on October 6 - 7, 2023.

The main topic of this year's conference, i.e. *the interdisciplinary nature of education*, has attracted a total of 38 doctoral students as presenters. In addition, online participation was made possible for those students studying at other parts of Croatia, as well as for the general public. Similar to the previous Days, the majority of participants came from the Faculty of Education (Postgraduate doctoral study programme Education Sciences and Perspectives), but also from the Faculty of Humanities and Social Sciences. There were two doctoral students from Hungary and Serbia studying sociology of education at the University of Pécs, which adds to the international character of the Days.

The conference tradition was being preserved with the aim of establishing a constructive dialogue among doctoral students for the purpose of exchanging theoretical knowledge and recent research findings on educational topics from the perspectives of different sciences. In accordance with the theme of this year's conference, the concept of education was analysed by employing various scientific approaches from the fields of social sciences, humanities and interdisciplinary fields of science, and the doctoral students contributed by researching the following topics: lifelong learning, challenges of tertiary education, inclusive education, teaching effectiveness, classroom interculturalism, comprehensive student development, teaching subjects in the STEAM area, past in the present, heritage and free time.

The third generation of doctoral students enrolled in the Postgraduate doctoral study programme Education Sciences and Perspectives in the academic year 2022/2023 was actively involved in the preparation of the Book of Abstracts and the organisation of the event as members of Programme Committee or Organisation Committee. All their efforts were supported by the Dean, Professor Emina Berbić Kolar, Ph. D. and Professor Edita Borić, Ph. D., as the head of the doctoral program. The conference was also supported by Faculty members who were keynote speakers: Assist. Prof. Ana Popović, Ph. D. with the topic of *Musical landscape - interdisciplinary connection of geography and music* and Darija Župan Tadijanov, Ph.D. (*Kinanthropological characteristics of students with a cochlear implant*).

We would like to express our gratitude to all the participants and invite you to explore the Book of Abstract in order to expand your scientific interests, and perhaps even find collaborators for some future research projects.

Programme and Organisation Committee

Sadržaj

POZVANA PREDAVANJA	A
doc. dr. sc. Ana Popović.....	1
Glazbeni krajolik – interdisciplinarno povezivanje geografije i glazbe	1
Musical landscape – interdisciplinary connection of geography and music.....	2
dr. sc. Daria Župan Tadijanov.....	3
Kinantropološka obilježja učenika s kohlearnim implantatom	3
Kinanthropological characteristics of students with a cochlear implant	4
SAŽETCI DOKTORANADA	B
Greta Abraham i Heléna Kolip.....	5
Obrazovanje odraslih u području ranog odgoja i obrazovanja u Mađarskoj i Srbiji	5
Hungarian and Serbian adult education in the field of early childhood education	6
Emina Ahmetović	7
Stavovi studenata učiteljskih studija prema odgojnom i obrazovnom uključivanju učenika s teškoćama.....	7
Attitudes of the students of teacher studies towards the educational inclusion of students with disabilities	8
Ivona Arambašić.....	9
Aktivno učenje i primjena u suvremenoj nastavi glazbe.....	9
Active learning and its implementation in contemporary Music Education	10
Mia Bašić Bučanović.....	11
Podrška pomoćnika u nastavi učenicima s poremećajem iz spektra autizma	11
Support of teaching assistants for students with autism spectrum disorder	12
Dorothea Bedeković.....	13
Poticanje djece na kvalitetno provođenje slobodnog vremena	13
How to encourage children to spend quality free time	14

Dora Begović	15
Primjena informacijsko-komunikacijske tehnologije kod komunikacijskih i jezično-govornih poremećaja	15
Application of information and communication technology in communication and language and speech disorders.....	16
Sandra Bilonić	17
Artikulacija akademskog identiteta u ranim fazama interdisciplinarnog doktorskog obrazovanja – značaj skupina za akademsko pisanje	17
Articulation of academic identity in early stages of interdisciplinary doctoral education - emphasis on academic writing groups	18
Marinela Boras.....	19
Interkulturalizam u nastavi stranoga jezika	19
Interculturalism in the foreign language teaching.....	20
Marija Delinger.....	21
Uloga mentora u odgojno-obrazovnom radu s darovitim učenicima kao poticaj cjelovitom razvoju učenika.....	21
The role of mentors in educational work with gifted students as an incentive for the integral development of students.....	22
Monika Dragun.....	23
Povezanost socijalnih kompetencija odgojitelja sa socijalnim kompetencijama djece rane i predškolske dobi.....	23
The connection between social competences of educators and social competences of children of early and preschool age	24
Katarina Drinovac.....	25
Model poučavanja vrijednosti na satu Engleskoga jezika	25
Model for teaching values in English language classroom	26
Marina Đurković Bošnjaković	27
Kvaliteta života studentica koje studiraju na Sveučilištu Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku	27
Quality of life of female students studying at the Josip Juraj Strossmayer University of Osijek	28
Martina Galeković.....	29
Morfološka i sintaktička obilježja u pripovijedanju kod dvojezične djece	29
Morphological and syntactic features in narration among bilingual children	30

Silvija Hinek	31
Aktivno učenje za aktivno starenje: važnost cjeloživotnog učenja u trećoj životnoj dobi	31
Active learning for active ageing: the importance of lifelong learning in the third age of life	32
Anita Holub	33
Portret vremena oslikan pismom	33
A portrait of time painted with letters	34
Ljubica Jukić.....	35
Nematerijalna kulturna baština – tradicijske igre i igračke	35
Intangible cultural heritage – traditional games and toys	36
Domagoj Kopljar.....	37
Interdisciplinarnost cjeloživotnog obrazovanja	37
Interdisciplinary lifelong education.....	38
Marijana Kopljar.....	39
Pravo na obrazovanje djece s teškoćama u razvoju.....	39
The right to education of children with developmental difficulties	40
Loreta Kovačević.....	41
Folklor nekada i danas u gradu vinkovcima	41
Folklore dances in the past and nowadays in vinkovci	42
Ivana Kraljević Bošnjak	43
Implementacija ciljeva održivog razvoja u Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje	43
Implementation of Sustainable development goals in the National Curriculum for early childhood and preschool education.....	44
Jelica Lipovac Dudaš.....	45
Prednosti i nedostaci integracije učenika s intelektualnim teškoćama u redovno razredno okruženje	45
Advantages and disadvantages of the integration of students with intellectual difficulties in the regular classroom environment	46
Božidar Ljubenko	47
Zastupljenost kreativnosti u kurikulumu srednjoškolske nastave orgulja.....	47
Representation of creativity in high school organ lessons	48

Biljana Marušić	49
Usporedba vrednovanja osnovnoškolskih obrazovnih sustava Finske i Hrvatske	49
Comparison of evaluation of primary school education systems in Finland and Croatia	50
Suzana Mihelčić.....	51
Tolerancija i interkulturalne kompetencije kod učenika srednjoškolskog uzrasta	51
Tolerance and intercultural competence in high school students.....	52
Monika Mužar Kos	53
Stavovi učitelja u primjeni istraživačkog pristupa učenika mlađe školske dobi u nastavi prirode i društva	53
Teachers' attitudes towards the application of the research approach of young school-age students in teaching nature and Society	54
Ljubica Nedić	55
Onomastička analiza imena i prezimena doktoranada Fakulteta za odgojne i obrazovne znanosti u Osijeku	55
Onomastic analysis of names and surnames of PhD students at the Faculty of Education in Osijek	56
Tena Rak	57
Miskoncepti učitelja u području prirodoslovlja	57
Teachers' misconceptions in Science.....	58
Marija Rašić.....	59
Primjena igrifikacije u suvremenoj nastavi	59
Application of gamification in modern teaching.....	60
Meri Reili.....	61
Dobrobiti kontinuirane tjelesne aktivnosti studenata	61
Benefits of a continuous physical activity among students	62
Valerija Turk Presečki.....	63
Povijesna raznolikost u kurikulumima predmeta društveno-humanističkih područja.....	63
Historical diversity in the curricula of Humanities and Social Science subjects	64
Ivan Včev	65
Razvoj ideje sveučilišta.....	65
Development of the idea of a university	66

Ivan Veber	67
Visokoobrazovna i kulturno-povijesna uloga grada Orahovice	67
Higher education and cultural-historical role of the city of Orahovica	68
Tin Veljača	69
Fitnes pismenost osječkih srednjoškolaca	69
Fitness literacy of Osijek high school students.....	70
Antonija Wurzburg	71
Formativni aspekt evaluacije u odgoju i obrazovanju.....	71
Formative aspect of evaluation in education	72
Marta Zečević Berbić	73
Kvaliteta ilustracija u udžbenicima Prirode i društva	73
Quality of illustrations in Science and Social Studies textbooks	74
Vesna Zlatarević	75
Interdisciplinarni pristup poučavanju tema kulturne baštine u osnovnim školama Brodskog Posavlja	75
An interdisciplinary approach to the teaching of cultural heritage in elementary schools in Brodsko Posavlje	76
Maja Zorić	77
Usporedba profesionalnog razvoja ravnatelja u Republici Hrvatskoj i drugim europskim zemljama	77
Comparison of school principals' professional development in Croatia and other European countries	78

- POZVANA PREDAVANJA –

KEYNOTE SPEAKERS

doc. dr. sc. Ana Popović

Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

**GLAZBENI KRAJOLIK – INTERDISCIPLINARNO POVEZIVANJE GEOGRAFIJE I
GLAZBE**

Sažetak:

Interdisciplinarnim povezivanjem različitih znanstvenih disciplina dolazi do prijenosa metodologije i/ili prijenosa određenog korpusa znanja iz jedne discipline u drugu. U slučaju ovog istraživanja metodologija iz područja geografije upotrijebljena je za istraživanje muzikološkog sadržaja, čime je ostvaren znanstveni doprinos u obje discipline.

Istraživanje je utvrđivalo koliko je utjecaj glazbe i glazbenika vidljiv u gradu Osijeku danas, koristeći metodu analize urbane toponimije. Dosadašnja istraživanja koja koriste metode analize urbane toponimije uglavnom su vezana uz područje kulturne geografije, a mnoga se bave glazbom. U tim istraživanjima vidljiv je transfer muzikološke i etnomuzikološke znanstvene metodologije u područje geografije, ali ne i transfer geografskih znanstvenih metodologija u muzikologiju i etnomuzikologiju. Ovaj rad stoga predstavlja doprinos transferu geografskih metoda istraživanja u muzikologiju s ciljem obogaćivanja znanstvenog diskursa u muzikologiji te doprinos korpusu znanja o glazbenoj kulturi grada Osijeka. Definirani ciljevi istraživanja bili su: istražiti urbane toponime grada Osijeka i okolice koji su imenovani prema zaslužnim glazbenicima. Utvrditi elemente glazbenog krajolika grada Osijeka: glazbena urbana toponimija, javni spomenici i spomen obilježja posvećeni glazbenicima, lokacije ustanova i udruga vezanih uz glazbu te počivališta zaslužnih glazbenika. Istražiti zakonitosti prema kojima su urbani toponimi imenovani prema zaslužnim glazbenicima te ih usporediti s manjim, većim i sličnim urbanim cjelinama.

Ključne riječi: analiza urbane toponimije, glazba, glazbeni krajolik, interdisciplinarnost, kulturna geografija, muzikologija, Osijek

MUSICAL LANDSCAPE – INTERDISCIPLINARY CONNECTION OF GEOGRAPHY AND MUSIC

Abstract:

When connecting different scientific disciplines interdisciplinary, a transfer of methodology and/or a transfer of a certain body of knowledge from one discipline to another occurs. In the case of this research, the methodology from the field of geography was used to research the musicological content, which resulted in a scientific contribution in both disciplines.

The research determined the extent to which the influence of music and musicians is visible in the city of Osijek today, using the method of urban toponymy analysis. Previous studies that use methods of urban toponymy analysis are mainly related to the field of cultural geography, and many of them deal with music. In these studies, the transfer of musicological and ethnomusicological scientific methodology to the field of geography is visible, but not the transfer of geographical scientific methodologies to musicology and ethnomusicology. Therefore, this work represents a contribution to the transfer of geographical research methods into musicology with the aim of enriching the scientific discourse in musicology and a contribution to the corpus of knowledge about the musical culture of the city of Osijek. The defined objectives of the research were: to investigate the urban toponyms of the city of Osijek and its surroundings, which are named after deserving musicians; to determine the elements of the musical landscape of the city of Osijek: musical urban toponymy, public monuments and memorials dedicated to musicians, locations of institutions and associations related to music and resting places of deserving musicians. To investigate the laws according to which urban toponyms are named after deserving musicians and to compare them with the smaller, larger and similar urban entities.

Keywords: urban toponymy analysis, music, musical landscape, interdisciplinarity, cultural geography, musicology, Osijek

dr. sc. Daria Župan Tadijanov

Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

KINANTROPOLOŠKA OBILJEŽJA UČENIKA S KOHLEARNIM IMPLANTATOM

Sažetak:

Oštećenje sluha ubraja se u jedno od najčešćih prirodnih oštećenja i u prosjeku javlja se kod 1 do 3 djece na 1000 novorođenčadi. Ono, osim što uzrokuje nemogućnost komunikacije djeteta sa svijetom, ima velik utjecaj i na emocionalni, socijalni, ali i na motorički razvoj djeteta.

Cilj istraživanja bio je ispitati razlike u kinantropološkim obilježjima među skupinama učenika s kohlearnim implantatom uzimajući u obzir različitu etiologiju oštećenja sluha i učenika bez oštećenja sluha. Nadalje, istraživanjem su se željele utvrditi i razlike među navedenim skupinama s obzirom na spol, dob, dodatnu tjelesnu aktivnost, dob nastanka oštećenja sluha i dob kohlearne implantacije.

Istraživanjem je obuhvaćeno ukupno 70 ispitanika bez oštećenja sluha i 70 ispitanika s kohlearnim implantatom (ispitanici sa stečenim oštećenjem sluha (n:33) i ispitanici s urođenim oštećenjem sluha (n:37)). Ispitanici su dobi 6 do 18 godina i uključeni su u redoviti sustav obrazovanja Republike Hrvatske. Za utvrđivanje motoričkih sposobnosti rabljena je druga inačica testa Bruininks-Oseretsky Test of Motor Proficiency.

Rezultati ovog istraživanja upućuju na to da učenici s kohlearnim implantatom različite etiologije oštećenja sluha imaju značajno slabije razvijenu cjelokupnu finu i grubu motoriku od učenika bez oštećenja sluha. S obzirom na etiologiju oštećenja sluha, utvrđeno je kako učenici s kohlearnim implantatom koji imaju stečeno oštećenje sluha, imaju značajno izraženiji deficit u većem broju mjerenih motoričkih sposobnosti od učenika s urođenim oštećenjem sluha. Također, kod iste skupine učenika sa stečenim oštećenjem sluha uočeno je kako s obzirom na dodatnu tjelesnu aktivnost njihov uspjeh u motoričkim sposobnostima ne raste. Sve navedeno ide u prilog zaključku da kod stečenih oštećenja sluha razvoj motoričkih sposobnosti je ipak slabiji.

Ključne riječi: kohlearni implantat, motorički razvoj, motoričke sposobnosti

KINANTHROPOLOGICAL CHARACTERISTICS OF STUDENTS WITH A COCHLEAR IMPLANT

Abstract:

Hearing impairment is one of the most common inherited impairments which occurs in 1 to 3 out of a thousand newborn babies. Beside causing inability of a child to communicate with the world, it has a great effect on the emotional, social and motor development of a child.

The aim of this study was to examine differences in kinanthropological characteristics between groups of students without hearing impairment and students with cochlear implant, taking into account the different etiology of hearing impairment. Furthermore, the study also aimed to determine the differences between the groups based on sex, age, additional kinesiological activity, age of hearing impairment onset and age of cochlear implantation.

The study included a total of 70 participants without hearing impairment and 70 participants with cochlear implant (33 participants with acquired hearing impairment and 37 participants with congenital hearing impairment). The participants' age ranged between 6 to 18 and they have been included in the regular education system of the Republic of Croatia. The Bruininks-Oseretsky Test of Motor Proficiency Second Edition was used to measure motor skills impairment.

Results of the study suggest that participants with cochlear implant of different hearing impairment etiologies have not only significantly less developed balance, as already observed by previous research, but also significantly less developed fine and gross motor skills as a whole in contrast to participants without hearing impairment. With regard to hearing impairment etiology, it has been determined that the participants with cochlear implant and acquired hearing impairment have a significantly more expressed deficit in a larger number of measured motor skills than participants with inherited hearing impairment. Additionally, it has been observed that the group of participants with acquired hearing impairment does not show an improvement in motor skills despite the additional physical activity. Thus, the findings support the conclusion that the development of motor skills in children with hearing impairment is weaker.

Keywords: cochlear implant, motor development, motor skills, school children

SAŽETCI DOKTORANADA

ABSTRACTS BY DOCTORAL STUDENTS

Greta Abraham i Heléna Kolip

Sveučilište u Pečuhu

**OBRAZOVANJE ODRASLIH U PODRUČJU RANOG ODGOJA I OBRAZOVANJA U
MAĐARSKOJ I SRBIJI**

Sažetak:

Važnost cjeloživotnog učenja kao rješenja za društveno-ekonomske izazove, kao što su konkurentnost, zapošljavanje, jednake mogućnosti i kvaliteta života, široko je prepoznata. Nastavnici odraslih igraju ključnu ulogu u ostvarivanju cjeloživotnog učenja (Farkaš, 2014). Priroda njihovog posla zahtijeva od njih da uravnoteže višestruku logiku djelovanja, uključujući ekonomske, birokratske i profesionalne zahtjeve, što rezultira potrebom za "hibridnim profesionalizmom" (Noordegraaf, 2015). Cilj je rada pružiti uvid u obrazovanje odraslih i usporediti ga u Srbiji i Mađarskoj, posebno se fokusirajući na radnje, kompetencije i profesionalizam nastavnika odraslih uključenih u stručno usavršavanje pedagoga ranog odgoja i obrazovanja. Da bismo to postigli, tražimo odgovore na nekoliko pitanja u kontekstu obiju zemalja: glavne domene prakse u učenju i obrazovanju odraslih, aktivnosti i kompetencije koje razvijaju nastavnici odraslih, razlike i sličnosti između Srbije i Mađarske te razumijevanje hibridnog profesionalizma među nastavnicima odraslih (Breitschwerdt & Guimarães, 2022). Naše istraživanje uključivalo je provođenje polustrukturiranih stručnih intervjua s nastavnicima odraslih iz Srbije i Mađarske te analizu relevantnih dokumenata poput Zakona o obrazovanju odraslih (2013) i Pravilnika o stalnom stručnom usavršavanju učitelja, odgajatelja, i nastavnika u Srbiji (Republika Srbija, 2021). Dok obrazovni sustavi u obje zemlje dijele karakteristike kontinentalnog tipa, razlike proizlaze iz njihovih različitih ekonomskih i upravljačkih sustava. Obrazovanje odraslih obuhvaća širok raspon praksi koje su međusobno povezane s raznim drugim područjima. Uvidi iz naših intervjua potvrđuju odnos između teorije hibridnog profesionalizma i prakse obrazovanja odraslih.

Ključne riječi: obrazovanje odraslih, kompetencije, različitost

HUNGARIAN AND SERBIAN ADULT EDUCATION IN THE FIELD OF EARLY CHILDHOOD EDUCATION

Abstract:

The importance of lifelong learning as a solution to socio-economic challenges, such as competitiveness, employment, equal opportunities and quality of life, is widely recognized. Adult educators play a crucial role in making lifelong learning a reality (Farkas, 2014). The nature of their work requires them to balance multiple logics of action, including economic, bureaucratic and professional requirements, resulting in a need for "hybrid professionalism" (Noordegraaf, 2015). This paper aims to provide insights into adult education and compare it in Serbia and Hungary, specifically focusing on the actions, competences and professionalism of adult educators involved in the professional development of early childhood education pedagogues. To achieve this, we seek answers to several questions in the context of both countries: the main domains of practice in adult learning and education, the activities and competences developed by adult educators, the differences and similarities between Serbia and Hungary and the understanding of hybrid professionalism among adult educators (Breitschwerdt & Guimarães, 2022). Our research involved conducting semi-structured expert interviews with adult educators from both Serbia and Hungary and analyzing relevant documents such as the Law on Adult Education (Zakon o obrazovanju odraslih, 2013) and Regulations for continuous professional training and development of teachers, kindergarten teachers and colleagues in Serbia (Republika Srbija, 2021). While the education systems in both countries share the characteristics of the continental type, differences arise from their diverse economic and management systems. Adult education and learning encompass a wide range of practices that are interconnected with other various fields. The insights from our interviews confirm the relationship between the theory of hybrid professionalism and the practice of adult education.

Keywords: adult education, competences, diversity

Emina Ahmetović

Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

**STAVOVI STUDENATA UČITELJSKIH STUDIJA PREMA ODGOJNOM I OBRAZOVNOM
UKLJUČIVANJU UČENIKA S TEŠKOĆAMA**

Sažetak:

Hrvatski osnovnoškolski sustav teži uključivanju učenika s teškoćama u redovni sustav. Većina djece s teškoćama uključena je u redovne razrede. Nosioци samog odgojno obrazovnog procesa i ključna karika za provođenje uključivanja su učitelji. Njihovo iskustvo, znanja i načini rada utječu na uspješno uključivanje učenika s teškoćama kao i njihovo svladavanje odgojnih i obrazovnih zahtjeva. Potrebno je voditi brigu o obrazovnim, socijalnim i emocionalnim potrebama učenika. Važno je procijeniti potrebe učenika te na osnovu njih kreirati obrazovne ciljeve, osigurati poticajno okruženje za sve učenike u razredu, planirati intervencije i strategije, adaptirati procese učenja, evaluirati i brojni drugi. Brojna istraživanja pokazuju kako se učitelji ne osjećaju kompetentnima za uključivanje učenika s teškoćama. Istraživanja također pokazuju kako su učitelji suportivni prema samoj inkluziji i inkluzivnim uvjerenjima, no kada je u pitanju poučavanje učenika s posebnim odgojno obrazovnim potrebama tada učitelji iskazuju osjećaj nekompetentnosti. Polazište istraživanja tražimo u formalnom obrazovanju i iskustvenom učenju kao temelju za formiranje daljnjih stavova i kompetencija za poučavanje učenika s teškoćama. Istraživanje se provodi anketnim upitnikom na uzorku studenata treće, četvrte i pete godine učiteljskih studija. Temeljeno na dosadašnjim istraživanjima studenti koji neposredno sudjeluju u nastavi na kolegijima usmjerenima prema uključivanju učenika s teškoćama pokazuju veću spremnost i pozitivnija mišljenja prema uključivanju učenika s teškoćama u redovni sustav.

Ključne riječi: djeca s teškoćama, inkluzija, kompetencija, studenti, učitelji

ATTITUDES OF THE STUDENTS OF TEACHER STUDIES TOWARDS THE EDUCATIONAL INCLUSION OF STUDENTS WITH DISABILITIES

Abstract:

The Croatian primary school system strives to include students with developmental disabilities in the regular system. Most children with disabilities are included in regular classes. The bearers of the educational process itself and the key link for implementation of inclusion are the teachers. Their experience, knowledge and working methods influence the successful inclusion of students with developmental disabilities as well as their mastery of educational requirements. One should take care of educational, social and emotional needs of students. It is important to assess students' needs, to create educational goals according to them, provide a stimulating environment for all students in the class, plan interventions and strategies, adapt learning processes, evaluate and much more. Numerous studies show that teachers do not feel competent to include students with disabilities. We are looking for the starting point of the research in formal education and experiential learning as a basis for the formation of further attitudes and competencies for teaching students with disabilities. The research is conducted with a questionnaire on a sample of students in the third, fourth and fifth year of teacher studies. Based on previous research, students who directly participate in classes on courses aimed at the inclusion of students with disabilities show greater readiness and more positive opinions towards the inclusion of students with disabilities in the regular system.

Keywords: children with disabilities, inclusion, competence, students, teachers

Ivona Arambašić

Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

AKTIVNO UČENJE I PRIMJENA U SUVREMENOJ NASTAVI GLAZBE

Sažetak:

Izazovi modernoga društva, globalizacija i informatizacija uvelike su utjecali na pojedinca, ali i na obrazovni sustav koji se morao prilagoditi i poboljšati zahtjevima novoga vremena. Brze i učestale promjene u suvremenom svijetu zahtijevaju i promjene u pristupu i načinima poučavanja učenika. Vodeći se odlikama suvremene nastave, težište je usmjereno s paradigme poučavanja prema koncepciji aktivnoga učenja. Shodno tomu, za razliku od tradicionalne nastave i njezinih metoda kojima je cilj reproduciranje znanja, suvremena nastava u središte svoga procesa stavlja učenika i ističe njegovu ulogu aktivnog sudionika nastavnoga procesa. Na taj način učenicima znanje nije samo pamćenje, već i naučena vještina uz pomoć koje dolaze do novih spoznaja, istražujući i kreirajući svijet oko sebe.

Iako se smatra da je tradicionalna nastava sa svim svojim obilježjima ostavljena u prošlosti, autori koji pišu o toj temi uvjeravaju nas da to baš i nije tako. Cilj je ovoga rada pregledom relevantnih znanstvenih i stručnih radova protumačiti pojam aktivnoga učenja, razmotriti obilježja tradicionalne i suvremene nastave, s posebnim osvrtom na nastavu glazbene kulture. Kako bi se utvrdili postojeći načini ostvarivanja nastave glazbene kulture, predstavljeni su i radovi glazbenih pedagoga koji su se do sada bavili ovom temom te se pokušalo odrediti koja od dviju koncepcija nastave dominira, odnosno ima li nastava glazbene kulture više karakteristika tradicionalne ili suvremene nastave.

Ključne riječi: aktivno učenje, nastava glazbe, suvremena nastava, tradicionalna nastava

ACTIVE LEARNING AND ITS IMPLEMENTATION IN CONTEMPORARY MUSIC EDUCATION

Abstract:

The challenges of modern society, globalization and informatization have greatly influenced the individuals, but also the educational system, which had to adapt and improve to the demands of the new era. The rapid and frequent changes in the modern world require changes in the approach and methods of teaching students. Based on the characteristics of modern education, the focus is shifted from the teaching paradigm towards the concept of active learning. Unlike traditional teaching and its methods that aim to reproduce knowledge, modern education places the student at the center of the learning process and emphasizes their role as an active participant. From that perspective, for students, knowledge is not just memorization but also a learned skill that enables them to acquire new insights by exploring and creating the world around them.

Although it is considered that traditional teaching, with all its characteristics, has been left in the past, the authors writing on this topic assure us that it is not exactly the case. The aim of this paper is to interpret the concept of active learning by reviewing relevant scientific and professional papers and to consider the characteristics of traditional and modern education, with a special focus on music education. In order to determine the existing methods of music education, the works of music educators who have addressed this topic so far are reviewed to determine whether music education has more characteristics of traditional or contemporary education.

Keywords: active learning, music teaching, contemporary teaching, traditional teaching

Mia Bašić Bučanović

Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

**PODRŠKA POMOĆNIKA U NASTAVI UČENICIMA S POREMEĆAJEM IZ SPEKTRA
AUTIZMA**

Sažetak:

Pomoćnici u nastavi nenastavno su osoblje koje pruža neposrednu podršku učenicima s teškoćama u sustavu odgoja i obrazovanja. Njihovo djelovanje regulirano je „Pravilnikom o pomoćnicima u nastavi i stručnim komunikacijskim posrednicima“ (NN 102/2018). Navedeni pravilnik obvezuje pomoćnike u nastavi na vođenje Dnevnika rada, službene, pismene evidencije obavljanog posla. Dnevnik rada pomoćnici u nastavi obvezni su ispunjavati i dostavljati koordinatoru za pomoćnike na mjesečnoj razini. U ovom radu analizirano je 248 dnevnika rada trideset i jednog pomoćnika u nastavi koji pružaju podršku učenicima s dijagnozom poremećaja iz spektra autizma, u pet osnovnih škola na području Osječko-baranjske županije. Prvi cilj rada bio je steći uvid u opseg i vrstu poslova koji obavljaju pomoćnici u nastavi koji pružaju podršku učenicima s poremećajem iz spektra autizma. Drugi cilj rada bio je steći dublji uvid u svakodnevnu praksu te utvrditi postoje li razlike u opsegu i vrsti poslova zabilježenih u dnevnicima rada i onih u svakodnevnoj praksi. Dobiveni rezultati upućuju na zaključak kako pomoćnici u nastavi, u najvećoj mjeri, pružaju učenicima potporu u obavljanju školskih aktivnosti i zadataka. Putem polustrukturiranih intervjua sa šest pomoćnika u nastavi uočene su razlike s obzirom na radno vrijeme pomoćnika u nastavi i njihovu suradnju s roditeljima.

Ključne riječi: autizam, dnevnik rada, opseg, pomoćnik u nastavi, vrste poslova

SUPPORT OF TEACHING ASSISTANTS FOR STUDENTS WITH AUTISM SPECTRUM DISORDER

Abstract:

Teaching assistants are non-teaching staff who provide direct support to students with disabilities in the education system. Their actions are regulated by the "Regulation on Teaching Assistants and Professional Communication Intermediaries" (NN 18/22). The mentioned regulation requires teaching assistants to keep a work diary, an official written record of their job performance. Teaching assistants are required to complete and submit work diaries to the assistant coordinator on a monthly basis. This study analyzed 248 work diaries of thirty-one teaching assistants who provide support to students diagnosed with autism spectrum disorder in five primary schools in the Osijek-Baranja County. The first aim of the study was to gain insight into the scope and types of tasks performed by teaching assistants supporting students with autism spectrum disorder. The second aim of the study was to gain a deeper understanding of daily practice and determine if there are differences between the scope and types of tasks recorded in the work diaries and those in daily practice. The obtained results indicate that teaching assistants, to a great extent, provide support to students in carrying out school activities and tasks. Through semi-structured interviews with six teaching assistants, differences were observed regarding the working hours of teaching assistants and their collaboration with parents.

Keywords: autism, scope, teaching assistant, types of task, work diary

POTICANJE DJECE NA KVALITETNO PROVOĐENJE SLOBODNOG VREMENA

Sažetak:

Suvremeni način života postao je hedonistički način življenja te je pun kulturno nepoželjnih aktivnosti koje su vrlo nametljive te agresivnog sadržaja u strukturi slobodnog vremena djece, ali i mladih. Ovaj rad ima za cilj uvidjeti na koji način djeca provode svoje slobodno vrijeme, za koje aktivnosti pokazuju najveće interese, kako bi se na vrijeme moglo utjecati na svijest djece o kvalitetno provođenju slobodnog vremena u tom uzrastu. Mediji, internet, društvene mreže i mobiteli su ti koji okupiraju naš mozak i koji nam diktiraju tijek života. Isti skoro da se i ne koriste u svrhu učenja i proširivanja postojećeg znanja. Kada se okrenemo oko sebe, vidjet ćemo da mnoga djeca u školi, parkovima, ulicama, trgovačkim centrima koriste mobitele i to ne kao sredstvo komunikacije i pomoći prilikom stjecanja novih znanja i vještina, nego to vrijeme provode igrajući igrice, na društvenim mrežama, gledajući sadržaje protkane nasiljem itd. Ključni kriteriji u pretraživanju recentne literature s portala Hrčak i Scopus bili su znanstveni i stručni radovi, koji nam pokazuju kako mladi svoje slobodno vrijeme sve više koriste u proučavanju virtualnog svijeta što nosi sa sobom određene negativne posljedice za mentalno zdravlje. Svjedoci smo kako se svakodnevno javljaju novi izazovi modernog doba, pritom su učitelji/nastavnici, obiteljska i društvena sredina ti koji će potaknuti djecu, ali i mlade da shvate koliki značaj ima to slobodno vrijeme za razvoj njihove ličnosti, te kako bi ga što kvalitetnije koristili.

Ključne riječi: djeca, društvene mreže, kvalitetno vrijeme, slobodno vrijeme, virtualni svijet

HOW TO ENCOURAGE CHILDREN TO SPEND QUALITY FREE TIME

Abstract:

The modern way of life has become a very hedonistic way of living and is full of culturally undesirable activities that are very intrusive and have aggressive content in the structure of children's and young people's free time. The aim of this work is to gain insight into how children spend their free time, which activities they show the greatest interest in, so that children's awareness of spending quality free time at that age can be influenced in time. The media, the Internet, social networks and mobile phones occupy our brains and dictate the course of our lives. They are almost not used for the purpose of learning and expanding existing knowledge. When we look around us, we will see that many children in school, parks, streets and shopping centers use mobile phones and not as a means of communication and help in acquiring new knowledge and skills, but spend that time playing games, on social networks, watching violent content, etc. The key criteria in the search for recent literature from the portals Hrčak and Scopus were scientific and professional works which show us that young people are increasingly using their free time to study the virtual world, which has certain negative consequences for mental health. We are witnessing how new challenges of the modern age arise every day, and it is the teachers, family and social environment who will encourage children and young people to understand the importance of free time for the development of their personality and to use it as efficiently as possible.

Keywords: children, social networks, quality time, free time, virtual world

Dora Begović

Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

PRIMJENA INFORMACIJSKO-KOMUNIKACIJSKE TEHNOLOGIJE KOD KOMUNIKACIJSKIH I JEZIČNO-GOVORNIH POREMEĆAJA

Sažetak:

Teorijsko je polazište ovog rada sve češća primjena informacijsko-komunikacijske tehnologije u brojnim područjima znanosti i prakse što je dovelo do razvoja raznih softverskih aplikacija, a samim time i do kreiranja onih kojima se potiče funkcionalna komunikacija. Termin potpomognuta komunikacija podrazumijeva razne metode i sredstva kojima se nadomješta ili poboljšava prijenos informacija u svrhu komunikacije. Općenito, komunikacija može biti potpomognuta korištenjem simbola bez pomagala ili korištenjem simbola uz pomagala, a koja se odnose na niskotehnološka i visokotehnološka sredstva. Cilj ovog rada bit će prikazati primjenu visokotehnoloških sredstava, odnosno ICT-AAC aplikacija pomoću kojih se potiče funkcionalna komunikacija i edukacija, omogućuje se slaganje priča, razvoj narativnih vještina, razumijevanje socijalnih situacija, pružaju se rana iskustva s pismom i druge važne predvještine čitanja, pisanja i računanja. Osim što se direktno razvijaju komunikacijske, jezične i govorne sposobnosti, njima se indirektno potiču vizualna percepcija, koordinacija oko-ruka, kontrola pokreta te fina motorika. Analizom dostupne literature razmotrit će se učinkovitost primjene ovakvih aplikacija kod osoba sa složenim komunikacijskim potrebama te potvrditi njihova svrha u ostvarivanju komunikacijskih potreba i osnaživanju komunikacijskog, jezičnog i govornog razvoja. Ovakvi podaci mogu poslužiti kao temelj za planiranje daljnjih istraživanja o ovoj temi ili rezultirati daljnjim radom stručnjaka za razvoj novih programskih rješenja koja bi se mogla ponuditi ovoj populaciji, a koja bi na lako dostupan, inovativan, atraktivan i učinkovit način, osim članova obitelji, uključivala i druge stručnjake koji su redoviti komunikacijski partneri osoba koje su korisnici ovakvih aplikacija, sudjelujući aktivno u njihovoj rehabilitaciji i edukaciji.

Ključne riječi: informacijsko-komunikacijska tehnologija, potpomognuta komunikacija, komunikacijski poremećaji, jezično-govorni poremećaji

APPLICATION OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGY IN COMMUNICATION AND LANGUAGE AND SPEECH DISORDERS

Abstract:

The theoretical starting point of this work is the increasingly common use of information and communication technology in numerous fields of science and practice, which has led to the development of various software applications and thus to the creation of those that encourage functional communication. The term alternative and augmentative communication implies various methods and means that replace or improve the transmission of information for the purpose of communication. In general, communication can be aided by using symbols without aids or by using symbols with aids, which refer to low-tech and high-tech means. The aim of this work will be to show the use of high-tech means, i.e. ICT-AAC applications, which encourage functional communication and education, enable story-telling, develop narrative skills, understand social situations, provide early experiences with writing and other important pre-skills of reading, writing and arithmetics. In addition to direct development of communication, language and speech skills, they indirectly encourage visual perception, eye-hand coordination, movement control and fine motor skills. The analysis of the available literature will consider the effectiveness of use of such applications for people with complex communication needs and confirm their purpose in fulfilling communication needs and strengthening communication, language and speech development. Such data can serve as a basis for planning further research on this topic or result in the further work of experts for the development of new program solutions that could be offered to this population and that would involve, in an easily accessible, innovative, attractive and efficient way, not only family members, but also other experts who are regular communication partners of users of such applications, participating actively in their rehabilitation and education.

Keywords: information and communication technology, alternative and augmentative communication, communication disorders, language and speech disorders

Sandra Bilonić

Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

**ARTIKULACIJA AKADEMSKOG IDENTITETA U RANIM FAZAMA
INTERDISCIPLINARNOG DOKTORSKOG OBRAZOVANJA – ZNAČAJ SKUPINA ZA
AKADEMSKO PISANJE**

Sažetak:

Interdisciplinarni doktorski studiji daju doktorandima širi raspon akademskih percepcija, metodologija i istraživačkih tradicija, ali i zahtijevaju nadilaženje osobnih disciplinarnih perspektiva. U ranoj fazi studija doktorandi razvijaju znanstveno-istraživačke vještine i znanja koja rezultiraju pripremom i prezentacijom prijedloga teme doktorskog rada - konceptualiziranih kao prijelomne točke na putu do stjecanja doktorata znanosti. Navedeno, uz akademsku pismenost – kao temeljnu kompetenciju doktoranda, glavni su izazovi interdisciplinarnih doktorskih studija koji često izazivaju stres i nesigurnost, kao i pritisak zbog obveze kontinuiranog objavljivanja znanstvenih radova. Institucionalne inicijative ili potpore za organizirani pristup procesu akademskog pisanja na razini doktorskog studija novijeg su datuma. Cilj rada bio je, pregledom recentne literature te analizom do sada provedenih međunarodnih studija koje se bave problematikom interdisciplinarnosti, akademskog pisanja te kritičke osviještenosti i usmjerenosti na doktorskim studijima, utvrditi razinu primijenjenosti i razvojne tendencije organiziranog pristupa akademskom pisanju. Rezultat rada isticanje je potrebe za implementacijom postojeće dobre prakse skupina za (akademsko) pisanje na doktorskom studiju kao i ostalih vođenih oblika radionica navedene tematike te uloge koju, na svim razinama, treba preuzeti institucija. Skupine za pisanje te vođene radionice akademskog pisanja otvaraju doktorandima – posebice interdisciplinarnih studija, prostor za otkrivanje akademskog identiteta, istraživanje diskursa znanstvene komunikacije te potiču snalaženje u često implicitnim narativima akademske zajednice.

Ključne riječi: akademski identitet, akademsko pisanje, doktorski studiji, interdisciplinarnost, skupine za pisanje

ARTICULATION OF ACADEMIC IDENTITY IN EARLY STAGES OF INTERDISCIPLINARY DOCTORAL EDUCATION - EMPHASIS ON ACADEMIC WRITING GROUPS

Abstract:

Interdisciplinary doctoral studies provide doctoral candidates with a wider range of academic perceptions, methodologies and research traditions, but also require overcoming personal disciplinary perspectives. In the early stages of their studies, PhD students develop scientific-research skills and knowledge resulting in the preparation and presentation of a PhD thesis topic proposal - conceptualized as breakthrough points on the path to obtaining a doctoral degree in science. The above stated, along with academic literacy - as a fundamental competence of PhD students - are the main challenges of interdisciplinary doctoral studies, which often cause stress and uncertainty, as well as pressure from the obligation to continuously publish scientific papers. Institutional initiatives or support for an organized approach to the academic writing process at doctoral level are more recent. The aim of the work was to determine the level of application and development tendencies of an organized approach to academic writing by reviewing recent literature and analyzing international studies conducted so far that deal with issues of interdisciplinarity, academic writing and critical awareness and orientation in doctoral studies, the level of application and developmental trends of an organized approach to academic writing. The results of the work highlighted the need for the implementation of existing good practice groups for (academic) writing in doctoral studies, as well as other guided forms of workshops on the above topic and the role that, at all levels, the institution should assume. Writing groups and guided academic writing workshops open up to PhD students - especially interdisciplinary studies - a place to discover academic identity, explore the discourse of scientific communication and encourage navigating in the often implicit narratives of the academic community.

Keywords: academic identity, academic writing, doctoral studies, interdisciplinarity, writing groups

Marinela Boras

Filozofski fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

INTERKULTURALIZAM U NASTAVI STRANOGA JEZIKA

Sažetak:

Odgojno-obrazovne ustanove za rani i predškolski odgoj, osnovne škole, srednje škole i fakulteti su u 21. stoljeću postale mjesta susreta različitih jezika, običaja, tradicija i kultura, stoga je bitno poticati interkulturalnu razmjenu. Interkulturalizam se može definirati kao razmjena različitih jezika, kultura i tradicija čiji se sudionici međusobno prihvaćaju. U današnjem globalnom svijetu interkulturalizam je od iznimne važnosti ne samo u poučavanju stranoga jezika, nego i u svim ostalim područjima jer pridonosi otvorenosti prema drugačijima. Interkulturalizam se u nastavi može promatrati iz različitih znanstvenih pristupa.

Ako se analizira nastava stranoga jezika, interkulturalni sadržaji promatraju se iz područja humanističkih znanosti kroz primjerice anglistiku ili germanistiku, iz područja društvenih znanosti putem pedagoškog pristupa te iz interdisciplinarnog područja znanosti kroz obrazovne znanosti gdje su ključni pojmovi obrazovanje i poučavanje. Cilj ovoga interdisciplinarnoga istraživanja bio je utvrditi jesu li interkulturalni sadržaji zastupljeni u nastavi njemačkoga jezika. Istraživanje je provedeno u srednjoj školi u Osijeku u svibnju 2023. godine putem promatranja nastave uz pomoć protokola s posebnim naglaskom na interkulturalne sadržaje. Analiza istraživača uslijedila je u lipnju 2023. godine te su rezultati pokazali da su u nastavi njemačkoga jezika zastupljeni interkulturalni sadržaji. U nastavi su korištene interkulturalne teme te pojedine nastavne metode koje potiču interkulturalizam. Kako bi se unaprijedila nastava te ostvarila suvremena i inovativna nastava, interkulturalni odgoj i obrazovanje trebao bi biti sastavni dio ne samo nastave stranoga jezika, nego bi trebao biti zastupljen u svim područjima i razinama obrazovanja.

Ključne riječi: interdisciplinarnost, interkulturalizam, obrazovanje, poučavanje, strani jezik

INTERCULTURALISM IN THE FOREIGN LANGUAGE TEACHING

Abstract:

In the 21st century, educational institutions such as kindergartens and preschools, primary schools, secondary schools and universities have become meeting points of different languages, customs, traditions and cultures, it is therefore important to encourage intercultural exchange. Interculturalism can be defined as an exchange of different languages, cultures and traditions in which the participants accept each other. In today's global world interculturalism is of high importance not just in the foreign language teaching, but also in all other fields, because it brings openness to others. Interculturalism can be viewed in teaching from different scientific approaches.

If teaching a foreign language is analyzed, intercultural contents can be viewed from the field of Humanities through Anglistics, Germanistics, etc., from the field of social sciences through the pedagogical approach and through Educational Sciences as a part of an interdisciplinary approach where key terms are education and teaching. The aim of this interdisciplinary research was to determine if intercultural contents are present in teaching German as a foreign language. The research was conducted in a high school in Osijek in May 2023 through lesson observation with the help of Classroom Observation Protocol with a special emphasis on intercultural contents. The analysis was conducted in June 2023 and the results have shown that intercultural contents are present in teaching German as a foreign language. Intercultural topics and some intercultural methods were used in class. In order to improve teaching and to create contemporary and innovative teaching, intercultural education should be a part not just of foreign language teaching, but it should also be implemented in all fields and levels of study.

Keywords: education, foreign language, interdisciplinarity, interculturalism, teaching

Marija Delinger

Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

**ULOGA MENTORA U ODGOJNO-OBRAZOVNOM RADU S DAROVITIM UČENICIMA
KAO POTICAJ CJELOVITOM RAZVOJU UČENIKA**

Sažetak:

Odgojno-obrazovna podrška darovitim učenicima propisana je odgovarajućim pravno-normativnim dokumentima, ali je u praksi ta podrška nesustavna, neujednačena i često ne odgovara stvarnim potrebama darovitih. Prema Zakonu o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (NN, 87/2008) kao jedno od načela odgoja i obrazovanja u školskim ustanovama navodi se jednakost obrazovnih šansi za sve učenike prema njihovim sposobnostima. Rad s darovitim učenicima koji bi bio u skladu s njihovim sposobnostima i sklonostima predstavlja dodatne izazove jer zahtijeva prelaženje strukturnih granica kurikuluma, interdisciplinarni pristup, uključivanje i suradnju lokalne zajednice te povezivanje stručnjaka različitih profila. U okviru razvoja potencijala darovitih učenika veliku ulogu ima rad s mentorom. Mentorstvo omogućuje učeniku podršku u intelektualnom razvoju, ali isto tako i podršku u emocionalnom i socijalnom razvoju. Postojeća literatura uglavnom spominje mentorstvo kao jednu od metoda podrške darovitim učenicima, ali nedostaje istraživačkih radova i smjernica koje se odnose na mentorski rad. Cilj je rada na temelju pregleda postojećih pravno-normativnih dokumenata Republike Hrvatske i stručno-znanstvene literature dobiti uvid u koncepte mentorskog rada s darovitim učenicima u odgojno-obrazovnoj praksi. Sveobuhvatan prikaz postojećih koncepata mentorskog rada s darovitim učenicima pomaže nam razumjeti važnu ulogu mentorstva u ostvarivanju punog potencijala učenika, ali i njihovog cjelovitog razvoja.

Ključne riječi: cjeloviti razvoj, daroviti učenici, interdisciplinarnost, mentor, uloga mentora

THE ROLE OF MENTORS IN EDUCATIONAL WORK WITH GIFTED STUDENTS AS AN INCENTIVE FOR THE INTEGRAL DEVELOPMENT OF STUDENTS

Abstract:

Educational support for gifted students is provided by appropriate legal normative documents, but in practice this support is unsystematic, inconsistent and often does not correspond to the actual needs of gifted students. According to the Act on Education in Primary and Secondary Schools (Official Gazette, 87/2008), equality of educational opportunities for all students according to their abilities is stated as one of the principles of education in school institutions. Working with gifted students in accordance with their abilities and preferences presents additional challenges because it requires crossing the structural boundaries of the curriculum, an interdisciplinary approach, the involvement and cooperation of the local community and the cooperation of experts of different profiles. Working with a mentor plays a major role in developing the potential of gifted students. Mentoring enables a student to be supported in intellectual development, but also in emotional and social development. The existing literature mainly mentions mentoring as one of the methods of supporting gifted students, but there is a lack of research papers and guidelines related to mentoring. The aim of the paper is to gain an insight into the concepts of mentoring work with gifted students in educational practice based on the review of the existing legal normative acts of the Republic of Croatia and professional and scientific literature. A comprehensive presentation of the existing concepts of mentoring work with gifted students helps us understand the important role of mentoring in achieving the full potential of students, but also in their integral development.

Keywords: integral development, gifted students, interdisciplinarity, mentor, mentor's role

Monika Dragun

Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

**POVEZANOST SOCIJALNIH KOMPETENCIJA ODGOJITELJA SA SOCIJALNIM
KOMPETENCIJAMA DJECE RANE I PREDŠKOLSKE DOBI**

Sažetak:

Cilj ovog rada je dati pregled dosadašnjih istraživanja o povezanosti socijalnih kompetencija odgojitelja sa socijalnim kompetencijama djece rane i predškolske dobi te donijeti zaključak na temelju cjelokupne analize. Socijalno kompetentan odgojitelj treba biti osjetljiv na potrebe djece (tjelesne, emocionalne, spoznajne, komunikacijske itd.), empatičan, razvijenih komunikacijskih vještina, visokog stupnja tolerancije, sposoban kontrolirati svoje emocije te biti odgovoran prema sebi i drugima. Socijalno kompetentna djeca uključuju se u aktivnosti i interakciju s odraslima i drugom djecom te dječji vrtić treba postati mjesto djelotvornog funkcioniranja u području socijalnih vještina. Uzevši u obzir kako socijalne kompetencije djece obuhvaćaju čitav spektar socijalnih vještina i samopouzdanje, pred odgojitelje se stavlja zahtjevan zadatak učiniti vrtić okruženjem podrške i poticanja suradničkih odnosa kroz različite aktivnosti. Odgojitelj svakodnevno promatra djecu u svojoj skupini, upoznaje dječje sposobnosti i interese stvarajući uvjete učenja za svako dijete na temelju tog znanja. Učenje djece se odvija u dijalogu koji je određen slušanjem jednih drugih, međusobnom razmjenom informacija i kompetencija te građenjem partnerskih odnosa odgojitelja i djece. Rezultati istraživanja pokazuju da je potrebno raditi na poticanju socijalnih kompetencija djece, a da je odgojitelj osoba koja svojom osobnošću i etičkom profesionalnošću usmjerava djecu prema vrijednostima i razvoju socijalnih kompetencija. Otvorenost odgojitelja prema djeci potiče uspješnost u poučavanju te potiče djetetov socijalni razvoj (fizičko okruženje, vrijeme, igra, grupno propitivanje), ali i spremnost da bez predrasuda u primjerenom kontekstu usmjere djecu na tuđe osjećaje i interese. Na temelju dobivenih spoznaja, naglašava se važnost pravovremene intervencije odgojitelja u poticanju socijalne kompetencije djece i umijeće uključivanja u vršnjačku interakciju.

Ključne riječi: dijete, rani odgoj, socijalne kompetencije

THE CONNECTION BETWEEN SOCIAL COMPETENCES OF EDUCATORS AND SOCIAL COMPETENCES OF CHILDREN OF EARLY AND PRESCHOOL AGE

Abstract:

The aim of this paper is to provide an overview of previous research on the connection between the social competences of educators and the social competences of children of early and preschool age and to draw a conclusion based on the overall analysis. A socially competent educator should be sensitive to children's needs (physical, emotional, cognitive, communication, etc.), empathetic, have developed communication skills, a high degree of tolerance, be able to control their emotions and be responsible towards themselves and others. Socially competent children are involved in activities and interaction with adults and other children and the kindergarten should become a place of effective functioning in the area of social skills. Taking into account that children's social competences encompass the entire spectrum of social skills and self-confidence, educators are faced with the demanding task of making kindergarten an environment of support and encouragement of collaborative relationships through various activities. The educator observes the children in their group every day, gets to know the children's abilities and interests, creating learning conditions for each child based on this knowledge. Children's learning takes place in a dialogue which is determined by listening to each other, mutual exchange of information and competences, and building partnership relationships between educators and children. The results of the research show that it is necessary to work on encouraging children's social competences and that the educator is a person who, with their personality and ethical professionalism, directs children towards values and the development of social competences. Educators' openness towards children encourages success in teaching and encourages the child's social development (physical environment, time, play, group questioning), but also the willingness to direct children to other people's feelings and interests without prejudice in an appropriate context. Based on the findings, the importance of a timely intervention by educators in encouraging children's social competence and the art of engaging in peer interaction is emphasized.

Keywords: child, early education, social competences

MODEL POUČAVANJA VRIJEDNOSTI NA SATU ENGLESKOGA JEZIKA

Sažetak:

Odgoj i obrazovanje za vrijednosti specifična je tema kojom se bave razne znanosti nudeći različite definicije samoga pojma, a samim time i različite podjele. U ovome radu povezat će se vrijednosti kao temeljni dio Nacionalnog okvirnog kurikulumu za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje s kurikulumom nastavnog predmeta Engleski jezik, odnosno načelima učenja i poučavanja istog. Utjecaj škole te utjecaj učitelja ključni su u promicanju i usvajanju vrijednosti, dok se na učitelje nerijetko stavlja najveća odgovornost zbog izravnog rada s djecom. U samom procesu ne treba zanemariti i utjecaj skrivenog kurikulumu koji zajedno s vrijednostima pokazuje kulturu škole. Vrijednosti bi se trebale promicati kao sastavni dio kurikulumu svakog nastavnog predmeta te bi se o njima trebalo kontinuirano učiti, promišljati, propitivati i raspravljati tijekom cijele nastavne godine, a naročito djelovati u skladu s njima što, nažalost, često nije slučaj. Svrha ovoga rada jest predstaviti model poučavanja vrijednosti u sklopu nastave engleskoga jezika u razrednoj nastavi. Ovim modelom poučavanja želi se potaknuti djelatnike odgojno-obrazovnih ustanova na osmišljavanje i kreiranje nastavnih sati posvećenih temeljnim društveno-kulturnim vrijednostima, kako na satu engleskoga jezika, tako i na satima ostalih nastavnih predmeta, kao i na implementaciju različitih vrijednosti u što više svakodnevnih aktivnosti s ciljem razvoja kompetencija učenika.

Ključne riječi: engleski jezik, kultura škole, odgoj i obrazovanje, vrijednosti

MODEL FOR TEACHING VALUES IN ENGLISH LANGUAGE CLASSROOM

Abstract:

Values education is a specific topic that a lot of different sciences deal with offering various definitions of the term value together with different types of values. In this paper, values as a fundamental part of the National curriculum for preschool, primary school and high school education will be linked to the curriculum of the English language and its learning and teaching principles. Schools and teachers have a great impact in promoting and teaching values, whereas teachers are also held the most responsible ones because of their direct work with children. In this process we should also pay attention to the hidden curriculum which, together with values, portrays the school's culture. Values should be promoted as a key part of the curriculum of every subject in school and pupils should learn and think about them as well as discuss them continuously throughout the entire school year. Pupils should especially act according to them which is often not the case. The aim of this paper is to present a model for teaching values in primary school English language class. With this model, we want to encourage teachers to create classes that are dedicated to fundamental values in both English language classes as well as in classes of any other subject in school and to encourage teachers to implement values in everyday activities with the aim of developing pupils' competencies.

Keywords: English language, school's culture, education, values

Marina Đurković Bošnjaković

Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

**KVALITETA ŽIVOTA STUDENTICA KOJE STUDIRAJU NA SVEUČILIŠTU JOSIPA JURJA
STROSSMAYERA U OSIJEKU**

Sažetak:

Kvaliteta života kao multidimenzionalan konstrukt uključuje objektivne čimbenike i subjektivnu procjenu fizičkog, materijalnog, socijalnog i emocionalnog blagostanja, uključujući osobni razvoj i svrhovito djelovanje, promatrano kroz osobni sustav vrijednosti pojedinca. Cilj ovog istraživanja bio je procijeniti kvalitetu života mlađih odraslih osoba ženskog spola koje studiraju na sastavnicama Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. Provedenim upitnikom za procjenu kvalitete života mlađih odraslih osoba (PedsQL TM generička osnovna ljestvica za samoprocjenu kvalitete života mlađih odraslih osoba) na uzorku od 165 studentica (dob 18-25 godina) procijenjena je kvaliteta života za pet domena: fizičko, emocionalno, socijalno, školsko i psihosocijalno funkcioniranje. Prikupljeni podaci su deskriptivno analizirani. Analizirana je i moguća statistički značajna korelacija između pojedine domene i ukupnog rezultata kvalitete života. Srednje vrijednosti (SV) procjene PedsQL TM ljestvicom za samoprocjenu kvalitete života mlađih odraslih osoba kretale su se u rasponu od SV=61,55 do SV=89,61, s ukupnim rezultatom kvalitete života od SV=74,68. Sve domene samoprocjene kvalitete života statistički značajno koreliraju s ukupnim rezultatom kvalitete života (Pearsonov koeficijent korelacije 0,66-0,90). Analizom rezultata utvrđeno je da su studentice umjereno zadovoljene ukupnom kvalitetom života (SV=74,68). Nadalje, istraživanje je pokazalo da najlošije procjenjuju emocionalno funkcioniranje (SV=61,55) dok su socijalnim funkcioniranjem (SV=89,61) izrazito zadovoljne. Fizičkim (SV=74,57), školskim (SV=73,06) i psihosocijalnim (SV=74,74) funkcioniranjem su podjednako zadovoljne.

Ključne riječi: kvaliteta života, mlađe odrasle osobe, PedsQL TM ljestvica

**QUALITY OF LIFE OF FEMALE STUDENTS STUDYING AT THE JOSIP JURAJ
STROSSMAYER UNIVERSITY OF OSIJEK**

Abstract:

Quality of life as a multidimensional construct includes objective factors and subjective assessment of physical, material, social and emotional well-being, including personal development and purposeful action, observed through the individual's personal value system. This research aimed to assess the quality of life of young female adults studying at the Josip Juraj Strossmayer University of Osijek. On a sample of 165 female students (age 18-25), the conducted questionnaire for assessing the quality of life of younger adults (PedsQL™ Generic Core Scale for Self-Assessment of Quality of Life in Young Adults) evaluated the quality of life in five domains: physical, emotional, social, school and psychosocial functioning. The data collected were descriptively analyzed. Also, a statistically significant and possible correlation between a particular domain and the overall quality of life score was analyzed. The mean (M) values of the PedsQL™ Self-Assessment Quality of Life Scale for Young Adults ranged from M=61.55 to M=89.61, with a total quality of life score of M=74.68. All domains of self-assessment of quality of life statistically significantly correlated with the overall quality of life score (Pearson correlation coefficient 0.66-0.90). By analyzing the results, it was determined that female students are moderately satisfied with their overall quality of life (M=74.68). Furthermore, the research showed that they have the worst assessment of emotional functioning (M=61.55), while they are extremely satisfied with social functioning (M=89.61). They are equally satisfied with physical (M=74.57), school (M=73.06), and psychosocial (M=74.74) functioning.

Keywords: quality of life, young adults, PedsQL™ scale

Martina Galeković

Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

MORFOLOŠKA I SINTAKTIČKA OBILJEŽJA U PRIPOVIJEDANJU KOD DVOJEZIČNE DJECE

Sažetak:

Pripovjedne sposobnosti dvojezične djece su važan aspekt njihovog jezičnog razvoja koji zaslužuje posebnu pažnju i istraživanje. Pripovijedanje je složeni kognitivni proces koji uključuje razumijevanje, organizaciju i izražavanje priče. Dvojezična djeca se susreću s izazovom razvijanja pripovjednih sposobnosti na dva jezika.

Brojna istraživanja su pokazala da dvojezična djeca mogu pokazivati razlike u razvoju pripovjednih sposobnosti u odnosu na jednojezičnu djecu. Ove razlike mogu biti povezane s različitim jezičnim iskustvima i izazovima s kojima se dvojezična djeca suočavaju.

Jedan od izazova s kojima se dvojezična djeca suočavaju je upravljanje i prebacivanje između dva jezika tijekom pripovijedanja. Ovo prebacivanje između jezika može zahtijevati dodatne kognitivne napore i utjecati na njihovu sposobnost organiziranja i izražavanja priče.

Ovaj istraživački rad usredotočen je na proučavanje pripovjednih sposobnosti dvojezične djece i usporedbu s jednojezičnom djecom u području morfologije i sintakse jezika, s posebnim fokusom na broj pogrešaka. Uzorak istraživanja sastojat će se od djece predškolske dobi u dobi od 5,10 do 7,0 godina, pri čemu će se jedna skupina sastojati od dvojezične djece, dok će druga skupina biti kontrolna skupina s djecom koja nisu dvojezična. Pripovjedne sposobnosti ispitanika bit će evaluirane, a u ovom radu bit će prikazane razlike u morfologiji i sintaksi između dvojezične djece i jednojezične djece, posebno u pogledu broja pogrešaka. Ovi rezultati pružit će dublje razumijevanje jezičnog razvoja dvojezične djece i mogu doprinijeti razvoju metoda i intervencija usmjerenih na poboljšanje njihovih pripovjednih vještina.

Ključne riječi: dvojezičnost, morfologija jezika, pripovijedanje, sintaksa

MORPHOLOGICAL AND SYNTACTIC FEATURES IN NARRATION AMONG BILINGUAL CHILDREN

Abstract:

The narrative abilities of bilingual children are an important aspect of their language development that deserves special attention and investigation. Narration is a complex cognitive process that involves understanding, organizing and expressing a story. Bilingual children face the challenge of developing narrative abilities in two languages.

Numerous studies have shown that bilingual children may exhibit differences in the development of narrative abilities compared to monolingual children. These differences may be associated with the different language experiences and challenges that bilingual children encounter.

One of the challenges that bilingual children face is managing and switching between two languages during narration. This language switching may require additional cognitive efforts and can affect their ability to organize and express a story.

This research study focuses on examining the narrative abilities of bilingual children and comparing them to monolingual children in the domains of language morphology and syntax, with a specific focus on the number of errors. The sample of the study will consist of preschool-aged children ranging from 5.10 to 7.0 years old, with one group consisting of bilingual children and the other group serving as a control group consisting of monolingual children. The participants' narrative abilities will be evaluated and this paper will present the differences in morphology and syntax between bilingual children and monolingual children, particularly in terms of the number of errors. These findings will provide a deeper understanding of the language development of bilingual children and may contribute to the development of methods and interventions aimed at improving their narrative skills.

Keywords: bilingualism, language morphology, narration, syntax

Silvija Hinek

Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

**AKTIVNO UČENJE ZA AKTIVNO STARENJE: VAŽNOST CJELOŽIVOTNOG UČENJA U
TREĆOJ ŽIVOTNOJ DOBI**

Sažetak:

Demografsko starenje svjetski je fenomen, koji predstavlja ekonomski, politički i socijalni izazov za zemlje diljem svijeta. Kroz različite mjere, politike i strateške dokumente, promovira se aktivno starenje kao jedno od mogućih rješenja za poboljšanje kvalitete života i dobrobiti osoba starije životne dobi. Konceptualni okvir aktivnog starenja obuhvaća niz varijabli koje su usmjerene prema optimiziranju mogućnosti za očuvanje zdravlja, društvenu integraciju, stjecanje novih znanja i vještina, sudjelovanje u društvenim, kulturnim i građanskim aktivnostima te osiguravanje sigurnosti i neovisnosti osoba starije životne dobi, s krajnjim ciljem povećanja kvalitete njihovog života. Uvidom u relevantnu literaturu potvrđuje se važnost cjeloživotnog učenja za aktivno starenje, koje se očituje kroz podržavanje psiholoških, socijalnih, ekonomskih i kulturnih resursa osoba starije životne dobi. Cilj ovog preglednog rada je ukazati na važnost cjeloživotnog učenja u trećoj životnoj dobi kao preduvjeta ostvarivanja aktivnog starenja, koje može biti ključno za rješavanje izazova koje donosi demografsko starenje. U radu će se integrirati i kritički prikazati najnovije teorijske i empirijske spoznaje iz ovog područja te identificirati potrebe za daljnjim istraživanjima. Cjeloživotno učenje i aktivno starenje koncepti su koji potiču inkluzivne vrijednosti u društvu, u kojem osobe starije životne dobi, uz poštovanje i prihvaćanje, imaju jednake mogućnosti za ostvarenje svojih potencijala, bez obzira na dob.

Ključne riječi: aktivno starenje, cjeloživotno učenje, demografsko starenje, osobe starije životne dobi

ACTIVE LEARNING FOR ACTIVE AGEING: THE IMPORTANCE OF LIFELONG LEARNING IN THE THIRD AGE OF LIFE

Abstract:

Demographic ageing is a global phenomenon which represents an economic, political and social challenge for countries around the world. Through various measures, policies and strategic documents, active ageing is promoted as one of the possible solutions for improving the quality of life and well-being of the elderly. The conceptual framework of active ageing encompasses a number of variables aimed at optimizing opportunities for health preservation, social integration, new knowledge and skills acquisition, participation in social, cultural and civic activities and ensuring the safety and independence of the elderly, with the ultimate goal of increasing the quality of their life. A review of the relevant literature confirms the importance of lifelong learning for active ageing which is manifested through supporting the psychological, social, economic and cultural resources of the elderly. The aim of this review paper is to point out the importance of lifelong learning in the third age of life as a prerequisite for achieving active ageing, which could be the key to solving the challenges arising from demographic ageing. The paper integrates and critically presents the latest theoretical and empirical findings in this area and identifies the need for further research. Lifelong learning and active ageing are concepts that encourage inclusive values in society in which the elderly, in addition to respect and acceptance, have equal opportunities to achieve their potential, regardless of age.

Keywords: active ageing, lifelong learning, demographic ageing, the elderly

Anita Holub

Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

PORTRET VREMENA OSLIKAN PISMOM

Sažetak:

Ivan Filipović je hrvatski pedagog, pisac i leksikograf. Rođen je u Velikoj Kopanici, 24. lipnja 1823. godine. Životni je put završio u Zagrebu, 28. listopada 1895. godine. O njegovom odrastanju, učiteljskom, pedagoškom i političkom radu napisani su mnogobrojni stručni i znanstveni radovi. Odrastao je u obitelji učitelja. Veliki dio života bavio se učiteljskim i pedagoškim radom. U prvim pedagoškim djelima prikazuje odnos učitelja i učenika, politike i škole. Uz domoljubnu tematiku, pisao je i ljubavne stihove i prvu hrvatsku knjigu namijenjenu mladima. Osim pripovijedaka, prevedenih s talijanskog jezika, napisao je i 29 dječjih pjesama, većinom moralističko-didaktične naravi. Neke među njima uglazbio je Vatroslav Lisinski. Cilj rada je aktualizirati važnost života i djela Ivana Filipovića u godini kada se obilježava 200 godina od njegova rođenja. Ujedno, ciljevi rada, bit će pokazati novu dimenziju stvaralaštva Ivana Filipovića. Uz suglasnost T. de Canzianija bit će istražena građa u Državnom arhivu u Slavonskom Brodu. Pisma koja je Ivan Filipović razmjenjivao s članovima obitelji Brlić, napose Andrijom Torkvatom Brlićem, zornije će prikazati osobna promišljanja Ivana Filipovića, iskazati subjektivnost izričaja, istaknuti etičke elemente i pedagoške ciljeve. Proučavanjem pisama dobit će se uvid u činjenicu jesu li i osobna pisma poput javno dostupnih radova pisana književnim jezikom i stilom te je li vidljiva posebna briga za čistoću hrvatskog jezika. Nastojanje je Ivana Filipovića proučiti u književnom kontekstu, spoznati njegove najdublje spoznaje i doživljaje koje su utjecale na nastanak njegove književne poetike.

Ključne riječi: Ivan Filipović, književni izričaj, pisma, portret vremena, subjektivnost izričaja

A PORTRAIT OF TIME PAINTED WITH LETTERS

Abstract:

Ivan Filipović is a Croatian pedagogue, writer and lexicographer. He was born in Velika Kopanica on June 24, 1823. His life's journey ended in Zagreb on October 28, 1895. Numerous professional and scientific papers have been written about his upbringing, teaching, pedagogic and political work. He grew up in a family of teachers. For a large part of his life, he was engaged in teaching and pedagogic work. In the first pedagogical works, he shows the relationship between a teacher and a student, politics and school. In addition to patriotic themes, he also wrote love poems and the first Croatian book intended for young people. In addition to short stories, translated from Italian, he also wrote 29 children's poems, mostly moralistic and didactic in nature. Some of them were set to music by Vatroslav Lisinski. The aim of the work is to update the importance of the life and works of Ivan Filipović in the year when the 200th anniversary of his birth is being celebrated. At the same time, the goals of the work will be to show a new dimension of the creativity of Ivan Filipović. With the consent of T. de Canziani, the material in the State Archives in Slavonski Brod will be researched. The letters that Ivan Filipović exchanged with members of the Brlić family, especially Andrija Torkvat Brlić, will show more vividly Ivan Filipović's personal reflections, express the subjectivity of his expressions, highlight ethical elements and pedagogical goals. Studying the letters will give insight into the fact whether the personal letters, like publicly available works, were written in a literary language and style and whether a special concern for the purity of the Croatian language is visible. The effort is to study Ivan Filipović in a literary context, to get to know his deepest knowledge and experiences that influenced the creation of his literary poetics.

Keywords: Ivan Filipović, literary expression, letters, portrait of time, subjectivity of expression

Ljubica Jukić

Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

NEMATERIJALNA KULTURNA BAŠTINA – TRADICIJSKE IGRE I IGRAČKE

Sažetak:

Igra je stara jednako koliko i čovječanstvo, te možemo reći da je glavna i nezaobilazna komponenta dječjeg odrastanja. Predškolsko dijete osim svih primarnih potreba koje trebaju biti zadovoljene ima potrebu za igrom. Niti u jednom životnom razdoblju nema toliko ulogu i značenje kolika je u razdoblju djetinjstva. Tradicijska igra utječe na zdrav i pravilan psihofizički razvoj, jača emocionalne i socijalne veze. Na razvoj igre značajno utječu vršnjaci i odgojitelji kao dobri partneri i sukonstruktori igre. Veliku ulogu i svrhu ima upotreba tradicijskih igara i igračaka u lokalnim okruženjima gdje je još uvijek sve blago zadržano u kulturno umjetničkim društvima koja djeluju s istim ciljem, promicanjem tradicijske dječje igre, a nažalost sve manje u institucijama koje se bave odgojem i obrazovanjem djece. Tradicijska igra i igračke su važan aspekt za odrastanje djece u okolini u kojoj žive i odrastanju. Gdje nema kvalitete i kontinuiteta u radu nemoguće je zaista promišljati o održivom razvoju neke kulture. Osvještavanje odgojno – obrazovnog kadra, suvremenog odgojitelja/učitelja o važnosti tradicijske igre i korištenju tradicijskih igračaka, te implementaciju u kurikulum vrtića i škola stvara viziju bolje i kvalitetnije budućnosti. Tradicija se njeguje i prenosi generacijama, a za njen opstanak zaslužan je narod. Vrijeme u kojem živimo je vrijeme globalizacije, a ona je uvijek opasnost za gubitak nacionalnih vrijednosti pa je važno putem predškolskih i školskih ustanova raditi na njihovom postojanju i očuvanju.

Ključne riječi: baština, doprinos, igra, igračke, tradicija

INTANGIBLE CULTURAL HERITAGE – TRADITIONAL GAMES AND TOYS

Abstract:

The game is as old as humanity, and we can say that it is the main and indispensable component of children's upbringing. A preschool child, apart from all the primary needs that must be met, has an indispensable need for play. In no period of life does it have as much of a role and meaning as in the period of childhood. The traditional game affects healthy and proper psychophysical development, strengthens emotional and social ties. The development of the game is significantly influenced by peers and educators as good partners and co-constructors of the game. The use of traditional games and toys has a great role and purpose in local environment where all the treasure is still preserved in cultural and artistic associations that work with the same goal, promoting traditional children's play, and, unfortunately, less and less in institutions dealing with the upbringing and education of children. Traditional games and toys are an important aspect for children's growth in the environment in which they live and grow up. Where there is no quality and continuity in work, it is impossible to really think about the sustainable development of a culture. Raising the awareness of educational staff, modern educators/teachers, about the importance of traditional games and the use of traditional toys and implementing them into the curricula of kindergartens and schools creates a vision of a better future. Tradition is nurtured and passed on through generations and people are responsible for its preservation. The time we live in is the time of globalization and it is always a danger for the loss of national values, so it is important to work on their existence and preservation through preschool and school institutions.

Keywords: heritage, contribution, game, toys, tradition

Domagoj Kopljar

Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

INTERDISCIPLINARNOST CJELOŽIVOTNOG OBRAZOVANJA

Sažetak:

Obrazovanje je temeljni koncept razvoja društva. Kroz povijest se koncept obrazovanja mijenjao sukladno potrebama vremena. Svrha obrazovanja je da nas uspješno pripremi za život u društvu u kojem živimo, a koje se mijenja iz dana u dan ovisno o financijskoj krizi i problemima s radnom snagom. Izazovi su to s kojima se društvo, a samim tim i obrazovanje susreće. Najbolji odgovor na te izazove je interdisciplinarnost obrazovanja koje čini „interaktivno povezivanje dviju ili više disciplina u cjelinu višeg reda, pri čemu se sinteza ne vrši na planu predmeta znanja, nego prije svega na planu koncepata i metoda, a još više na planu principa i aksioma“ (Turudija, 1982).

U šezdesetim godinama pojavio se koncept cjeloživotnog obrazovanja i učenja koji je trebao riješiti neusklađenosti između obrazovanja mladih i odraslih. Kao rezultat razvoja teorija cjeloživotnog obrazovanja i učenja nastao je integrirani pristup poučavanju učenja. Cilj ovog rada je prikazati vrijednosti interdisciplinarnog obrazovanja i dati njegov povijesni presjek, služeći se dostupnom literaturom i zakonskom regulativom.

Hrvatska je prihvatila koncepciju cjeloživotnog učenja kao temelj svoje strategije obrazovanja te ju promovira i provodi u svim sferama života. Kao zaključak rada prikazano je da je interdisciplinarnost cjeloživotnog obrazovanja potrebna suvremenom društvu jer doprinosi kvaliteti obrazovanja.

Ključne riječi: cjeloživotno obrazovanje, integrirani pristup, interdisciplinarnost

INTERDISCIPLINARY LIFELONG EDUCATION

Abstract:

Education is the fundamental concept of the development of society. Throughout history, the concept of education has changed according to the needs of the times. The purpose of education is to successfully prepare us for life in the society we live in, which changes from day to day depending on the financial crisis and problems with the workforce. These are the challenges that society, and therefore education, faces. The best answer to these challenges is the interdisciplinarity of education, which is the "interactive linking of two or more disciplines into a whole of a higher order, whereby the synthesis is not carried out on the level of subject matter of knowledge, but above all on the level of concepts and methods, and even more so, on the level of principles and axiom" (Turudija, 1982).

In the 1960s, the concept of lifelong education and learning appeared, which was supposed to solve the mismatch between the education of young people and adults. As a result of the development of theories of lifelong education and learning, an integrated approach to teaching and learning was created. The aim of this paper is to show the values of interdisciplinary education and to give its historical cross-section, using the available literature and legal regulations.

Croatia has accepted the concept of lifelong learning as the basis of its education strategy and promotes and implements it in all spheres of life. As a conclusion of the paper, it was shown that the interdisciplinarity of lifelong education is necessary for modern society because it contributes to the quality of education.

Keywords: lifelong education, integrated approach, interdisciplinarity

Marijana Kopljar

Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

PRAVO NA OBRAZOVANJE DJECE S TEŠKOĆAMA U RAZVOJU

Sažetak:

Pravo na obrazovanje je temeljno ljudsko pravo. Obrazovanje je ključan faktor razvoja društva i ulaganje u obrazovanje je bitan segment razvoja. Kroz povijest je obrazovanje doživjelo brojne promjene i mijenjalo svoja značenja i svrhe, u skladu sa vremenom. Obrazovanje djece s teškoćama u razvoju zbog činjenice da se radi o najranjivijim skupinama društva zaslužuje punu pozornost. Obrazovanje djece s teškoćama u razvoju je kroz povijest napravilo značajne iskorake, a cilj je bio poboljšanje položaja djece s teškoćama u razvoju u društvu i olakšavanje njihovog školovanja. Cilj je ovog rada dati pregled pravnih propisa koji reguliraju materiju obrazovanja djece s teškoćama u razvoju u RH od Ustava, Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi, Pravilnika o osnovnoškolskom i srednjoškolskom odgoju i obrazovanju učenika s teškoćama u razvoju. Ulaganje u obrazovanje je neizostavan segment društva. U nastavku ćemo analizirati pravne propise koji reguliraju materiju obrazovanja u RH. Također ćemo u skladu s postojećim propisima koji su trenutno na snazi dati i osvrt na trenutno stanja u RH po pitanju ostvarenja prava na obrazovanje djece s teškoćama u razvoju. Na temelju analize pravnih propisa i usporedbe sa trenutnim stanjem da se zaključiti da prostora za poboljšanje ima i treba i dalje aktivno raditi na uklanjanju prepreka s posebnim osvrtom na preporuke za poboljšanje stanja.

Ključne riječi: djeca s teškoćama u razvoju, obrazovanje, pravni akti, stanje u Hrvatskoj

THE RIGHT TO EDUCATION OF CHILDREN WITH DEVELOPMENTAL DIFFICULTIES

Abstract:

The right to education is a fundamental human right. Education is a key factor in the development of a society and investment in education is an important segment of the development. Throughout history, education has undergone numerous changes and changed its meanings and purposes, in accordance with the times. The education of children with developmental disabilities deserves full attention due to the fact that they are the most vulnerable groups in society. The education of children with developmental disabilities has made significant strides throughout history, and the goal was to improve the position of children with developmental disabilities in society and facilitate their education. The aim of this paper is to provide an overview of the legal regulations that regulate the education of children with developmental disabilities in the Republic of Croatia, from the Constitution, the Law on Education in Primary and Secondary Schools, the Ordinance on Primary and Secondary Education and Education of Students with Developmental Disabilities. Investing in education is an indispensable segment of society. In the following, we will analyze the legal regulations that regulate the subject of education in the Republic of Croatia. In accordance with the existing regulations that are currently in force, we will also provide an overview of the current situation in the Republic of Croatia regarding the realization of the right to education of children with developmental disabilities. Based on the analysis of legal regulations and comparison with the current situation, it is concluded that there is room for improvement and we should continue to actively work on removing obstacles with special reference to recommendations for improving the situation.

Keywords: children with developmental disabilities, education, legal acts, situation in Croatia

Loreta Kovačević

Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

FOLKOR NEKADA I DANAS U GRADU VINKOVcima

Sažetak:

Glazba je svugdje oko nas, ona nas inspirira, motivira, daje snagu i volju u svakom pogledu života. Njegovati glazbu, znači uživati u privilegiranim notama života. Tradicijska glazba važna je za svaki narod. Važno mjesto u društvenoj zajednici imaju odrasli, ali i sama djeca. Znanje o kulturno tradicijskoj baštini treba se prenositi djeci, što kod kuće, što u školi, što kroz folklorne manifestacije. Upravo, u razrednoj nastavi osnovne škole na satu glazbene kulture počinje poučavanje i usvajanje tradicijske kulture. Dječja tradicijska glazba sastoji se od brojlica, uspavanki, dječjih pjesama, dječjih igara s pjevanjem, dječjih kola, dječjih običaja... Tradiciju i baštinu svoje domovine nužno je prenositi na mlade naraštaje kako bi živjela zauvijek. Važnu ulogu imaju i kulturno-umjetnička društva te ansambli gdje djeca od malih nogu mogu učiti narodne običaje, plesove i pjesme svoga kraja, ali i cijele Lijepe naše domovine. Cilj ovog rada je prikazati kroz teorijski dio literature kako je nekada živio folklor u gradu Vinkovcima, a kako je to danas. Provodi se kvantitativno istraživanje, gdje će dobiveni rezultati prikazati razlike ili sličnosti kroz prošlost i sadašnjost grada Vinkovaca. Ovo istraživanje pomoći će u boljem pogledu na folklor, što nedostaje folkloru danas, kako je to bilo prije, a kako je danas, te kako poboljšati određene pojedinosti i manifestacije, ali i samu zastupljenost bavljenja djece u folkloru.

Ključne riječi: folklorne manifestacije, folklor u prošlosti, folklor u sadašnjosti, grad Vinkovci zastupljenost folkloru

FOLKLORE DANCES IN THE PAST AND NOWADAYS IN VINKOVCI

Abstract:

Everywhere around us, music can be found. It inspires us, motivates us and makes us more productive with extra feeling of happiness. By cultivating some types of music, people can feel privileged. Each nation has its own traditional music that has huge importance for them. The adults take a big part in the community, but also the children. The knowledge of cultural and traditional heritage should be inherited from the older ones, in different places such as school or some cultural manifestations. Most younger children usually first get to know traditional music in their music class in primary school. Children's traditional music consists of nursery rhymes, lullabies, children's songs, children's games with singing, children's dances and children's customs. If we want to keep our customs and traditions, it is necessary to pass them on from generation to generation. An important role is also played by cultural and artistic societies and ensembles, where children from a young age can learn folk customs, dances and songs of their region, but also of our homeland. The aim of this paper is to compare folklore tradition In Vinkovci nowadays and how it was before. This research is important when talking about the lack of teaching traditional dances and teaching customs, how to improve manifestations, but also representation of children's folklore.

Keywords: folklore manifestations, folklore in past, folklore today, representation of folklore, Vinkovci

Ivana Kraljević Bošnjak

Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

IMPLEMENTACIJA CILJEVA ODRŽIVOG RAZVOJA U NACIONALNI KURIKULUM ZA RANI I PREDŠKOLSKI ODGOJ I OBRAZOVANJE

Sažetak:

Ujedinjeni narodi kreirali su 2015. godine Program globalnog razvoja do 2030. (Agenda 2030.) kojim je doneseno 17 ciljeva održivog razvoja. Zemlje članice Europske unije obvezale su se na provedbu Agende 2030., pri čemu je njihov primarni zadatak razvoj bolje budućnosti za ljude i planet u okviru održivoga razvoja. Dužnost zemalja članica je implementacija europskih ideja i programa u nacionalne dokumente. Ciljevi, sadržaji, metode i vrijednosti za sustav ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja u Republici Hrvatskoj određeni su službenim kurikulumom; Nacionalnim kurikulumom za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2015). Razvoj svijesti, vrijednosti i navika o održivom razvoju započinje polaskom djeteta u vrtić i školu. Upravo je na mladima da implementiraju vrijednosti održivog razvoja i svoje djelovanje usmjere k izgradnji bolje budućnosti, dok je na nama da osiguramo alate i mogućnosti za to. Cilj je rada usporedba sadržaja, kao i precizirati temelje li se smjernice Nacionalnog kurikuluma za rani i predškolski odgoj i obrazovanje na programu Agende 2030. Istraživanje je provedeno uporabom metode analize sadržaja. Iz analize sadržaja proizlazi da su ciljevi održivog razvoja implementirani u nacionalne obrazovne politike, no potrebno je aktivnije popularizirati i promovirati navedene ciljeve u svrhu njihova ostvarivanja. Educirano i osviješteno stanovništvo temelj su za postizanje održivog razvoja i stvaranje bolje kvalitete života.

Ključne riječi: Agenda 2030., Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, održivi razvoj, odgoj i obrazovanje za održivi razvoj, rani i predškolski odgoj i obrazovanje

IMPLEMENTATION OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS IN THE NATIONAL CURRICULUM FOR EARLY CHILDHOOD AND PRESCHOOL EDUCATION

Abstract:

In 2015, the United Nations created the Global Development Program (Agenda 2030) which includes 17 sustainable development goals. The member countries of the European Union have committed themselves to implement the Agenda 2030, with their primary task being the development of a better future for people and the planet within the framework of sustainable development. It is the duty of the member countries to implement European ideas and programs in national documents. The goals, contents, methods and values for the system of early and preschool education in the Republic of Croatia are determined by the official curriculum, National curriculum for early childhood and preschool education (2015). The development of awareness, values and habits about sustainable development begins when a child starts kindergarten and school. It is up to young people to implement the values of sustainable development and direct their actions towards building a better future, while it is up to us to provide the tools and opportunities for it. The aim of this study is to compare the content as well as to specify whether the guidelines of the National curriculum for early childhood and preschool education are based on the Agenda 2030 program. The research was conducted using the method of content analysis. It can be inferred from the content analysis that sustainable development goals have been included into national educational policies. However, it is necessary to actively popularize and promote the stated goals in order to achieve them. An educated and aware population is the foundation for achieving sustainable development and creating a better quality of life.

Keywords: Agenda 2030, National curriculum for early and preschool education, sustainable development, education for sustainable development, early childhood and preschool education

**PREDNOSTI I NEDOSTACI INTEGRACIJE UČENIKA S INTELEKTUALNIM TEŠKOĆAMA
U REDOVNO RAZREDNO OKRUŽENJE**

Sažetak:

Krajem šezdesetih godina prošlog stoljeća u svijetu se počinje razmatrati potreba za ukidanjem segregacije. Kako izdvojeno školovanje djece s razvojnim teškoćama nije omogućilo njihovu uspješnu integraciju, javila se potreba za njihovim uključivanjem u redovno razredno okruženje, čime se željela ostvariti uspješnija socijalizacija djece s teškoćama u razvoju. Zato se u suvremenim školama sve više pozornosti poklanja odgoju i obrazovanju učenika s teškoćama, njihovoj uspješnoj integraciji, prihvaćanju različitosti i osobitosti svakog učenika te osiguravanju potpore i jednakih mogućnosti za postizanje uspjeha i najvećega mogućeg stupnja obrazovanja. Stoga je cilj rada utvrditi prednosti i nedostatke integracije učenika s intelektualnim teškoćama u redovne razredne odjele kako bi se što uspješnije socijalizirali i osposobili za život. Metodom analize dostupnih hrvatskih i inozemnih istraživanja o intelektualnim teškoćama, sustavno su i na teorijskoj razini proučeni recentni znanstveni radovi i rezultati dosadašnjih istraživanja. Rezultati su pokazali da uspješno uključivanje učenika u redovno razredno okruženje ovisi o brojnim čimbenicima: nastavnicima, tipičnim učenicima i učenicima s teškoćama. Iako su stavovi prema integraciji uglavnom pozitivni, istraživanja su pokazala i brojne nedostatke koje je moguće otkloniti poticanjem razvoja socijalnih vještina i empatije kod učenika, stvaranjem prijateljskog i toplog razrednog ozračja, poboljšanjem uvjeta rada, edukacijom nastavnika i većom stručnom podrškom nastavnicima u svakodnevnom radu.

Ključne riječi: integracija, nastavnici, učenici s intelektualnim teškoćama

ADVANTAGES AND DISADVANTAGES OF THE INTEGRATION OF STUDENTS WITH INTELLECTUAL DIFFICULTIES IN THE REGULAR CLASSROOM ENVIRONMENT

Abstract:

At the end of the 1960s, the world began to consider the need to abolish segregation. As the separate schooling of children with developmental disabilities did not enable their successful integration, there was a need for their inclusion in the regular class environment, in order to achieve more successful socialization of children with developmental disabilities. That is why in modern schools, increased attention is paid to the upbringing and education of students with difficulties, their successful integration, the acceptance of the diversity and peculiarities of each student and the provision of support and equal opportunities for achieving success and the highest possible level of education. Therefore, the aim of the paper is to determine the advantages and disadvantages of integrating students with intellectual disabilities into regular classrooms in order to socialize them as successfully as possible and prepare them for life. Using the method of analysis of available Croatian and foreign research on intellectual disabilities, recent scientific works and the results of previous research were studied systematically and at the theoretical level. The results showed that the successful inclusion of students in the regular classroom environment depends on several factors: teachers, typical students and students with disabilities. Although attitudes towards integration are mostly positive, research has also shown numerous shortcomings that can be eliminated by encouraging the development of social skills and empathy in students, creating a friendly and warm classroom atmosphere, improving working conditions, teacher education and greater professional support for teachers in their daily work.

Keywords: integration, teachers, students with intellectual disabilities

Božidar Ljubenko

Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

ZASTUPLJENOST KREATIVNOSTI U KURIKULUMU SREDNJOŠKOLSKE NASTAVE ORGULJA

Sažetak:

Kreativnost je ključan element suvremene nastave. Bez kreativnosti ne bi bilo inovacija, znanstvenog razvoja, a ni umjetnosti. U području glazbe kreativnost ima posebno značenje jer je glazba sama po sebi izraz kreativnosti. Kreativnost se u glazbi izražava kroz različite oblike kao što su improvizacija, stvaranje i nadopunjavanje, a naglasak je na samom procesu jer je on nerazdvojno povezan s rezultatom. U kontekstu sviranja orgulja kreativnost se najčešće očituje kroz solo izvedbe, gdje vještina improvizacije igra ključnu ulogu. Kroz pravila, stilove i tehnike karakteristične za različite glazbene škole ili epohe, učenici stječu vještine improvizacije, što obuhvaća modalnost, kontrapunkt, modus, harmoniju, akorde, ćelije i druge elemente. U fokusu ovog istraživanja je kreativnost u kontekstu srednjoškolske nastave orgulja. Cilj istraživanja je utvrditi prisutnost aktivnosti usmjerenih na poticanje kreativnog izražavanja učenika te identificirati ključne čimbenike za uspješnu provedbu kreativnih aktivnosti. Metodologija istraživanja temeljit će se na dokumentacijskoj analizi nastavnih planova i programa srednjih glazbenih škola u Hrvatskoj, Sloveniji i Srbiji. Posebna pažnja posvetit će se pravilima, stilovima i tehnikama improvizacije koje se podučavaju u okviru srednjoškolske nastave orgulja. Istraživanje će proučiti raznolikost i opseg aktivnosti koje potiču kreativnost učenika, kao i njihovu integraciju u nastavne planove i programe, s ciljem unaprjeđenja glazbene edukacije i poticanja kreativnog razvoja mladih glazbenika.

Ključne riječi: improvizacija, kreativnost, nastava orgulja, stvaranje, vlastito glazbeno djelo (skladba)

REPRESENTATION OF CREATIVITY IN HIGH SCHOOL ORGAN LESSONS

Abstract:

Creativity is a key element of modern teaching. Without creativity, there would be no innovation, no scientific development and no art. In the field of music, creativity has a special meaning because music itself is an expression of creativity. Creativity in music is expressed through various forms such as improvisation, creation and complementation, and the emphasis is on the process itself because it is inextricably linked to the result. In the context of playing the organ, creativity is most often manifested through solo performances, where the skill of improvisation plays a key role. Through the rules, styles and techniques characteristic of different musical schools or eras, students acquire improvisation skills, which include modality, counterpoint, mode, harmony, chords, cells and other elements. The focus of this research is creativity in the context of high school organ lessons. The goal of the research is to determine the presence of activities aimed at encouraging students' creative expression and to identify key factors for the successful implementation of creative activities. The research methodology will be based on a documentary analysis of the curricula of secondary music schools in Croatia, Slovenia and Serbia. Special attention will be paid to the rules, styles and improvisation techniques taught in high school organ classes. The research will study the variety and scope of activities that stimulate students' creativity, as well as their integration into curricula, with the aim of improving music education and encouraging the creative development of young musicians.

Keywords: creation, creativity, improvisation, organ teaching, own musical work (composition)

Biljana Marušić

Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

USPOREDBA VREDNOVANJA OSNOVNOŠKOLSKIH OBRAZOVNIH SUSTAVA FINSKE I HRVATSKE

Sažetak:

Vrednovanje predstavlja jedan od važnijih etapa odgojno-obrazovnog procesa. Svrha ovog rada je problematiziranje pojma vrednovanja u osnovnoškolskom odgoju i obrazovanju kroz usporedbu obrazovnih sustava Finske i Hrvatske. Uspoređujući finski obrazovni sustav težimo pronaći smjernice u području vrednovanja kao mogućnost unapređenja obrazovnog sustava Hrvatske. Cilj rada bio je prikazati pregled znanstvenih istraživanja u području vrednovanja s naglaskom na usporedbu finskog i hrvatskog obveznog osnovnoškolskog obrazovanja.

Istraživanje je provedeno analizom recentne literature o vrednovanju u osnovnoškolskom obrazovanju Finske i Hrvatske. Analizirano je 8 mrežno dostupnih znanstvenih i stručnih radova s portala Hrčak o načinima, elementima i kriterijima vrednovanja učenika osnovnoškolskog obrazovanja dvaju država, također su uspoređeni kurikulumi dvaju država s mrežno dostupnih stranica Europske komisije, Finske nacionalne agencije za obrazovanje te Ministarstva znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske. Osnovna skala za ocjenjivanje tijekom obveznog školovanja finskog obrazovnog sustava ima sedam stupnjeva. Hrvatski obrazovni sustav u obveznom osnovnoškolskom obrazovanju koristi skalu ocjenjivanja od pet stupnjeva. Načelo cjelovitog djeteta u finskom i u hrvatskom obrazovnom sustavu ističe da školski kurikulum treba balansirati između različitih predmeta i da se uspjeh pojedine djece treba temeljiti na tome koliko su uspješna u različitim područjima učenja, a ne samo u nekoliko predmeta.

Ključne riječi: elementi i kriteriji vrednovanja, Finska, Hrvatska, načini vrednovanja, obrazovni sustav

COMPARISON OF EVALUATION OF PRIMARY SCHOOL EDUCATION SYSTEMS IN FINLAND AND CROATIA

Abstract:

Evaluation is one of the most important stages of the educational process. Purpose of this paper is to problematize the concept of evaluation in primary school education through a comparison of the educational systems of Finland and Croatia. By comparing the Finnish education system, we strive to find guidelines in the field of evaluation as a possibility to improve the Croatian education system. The aim of the paper was to present an overview of scientific research in the field of evaluation with an emphasis on the comparison of Finnish and Croatian compulsory primary education.

The research was conducted by analyzing recent literature on evaluation in elementary school education in Finland and Croatia. Eight online scientific and expert works from the Croatian portal Hrčak were analyzed on the methods, elements and criteria of evaluating primary school students in two countries. Curricula of these two countries were also compared from the online pages of the European Commission, the Finnish National Agency for Education and the Ministry of Science and Education of the Republic of Croatia. The basic grading scale during compulsory schooling in the Finnish education system has seven grades. The Croatian education system uses a five-point grading scale. The whole child principle in both education systems emphasizes that the school curriculum should be balanced between different subjects and that the success of individual children should be based on how successful they are in different areas of learning.

Keywords: elements and criteria of evaluation, Finland, Croatia, evaluation methods, education system

Suzana Mihelčić

Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

**TOLERANCIJA I INTERKULTURALNE KOMPETENCIJE KOD UČENIKA
SREDNJOŠKOLSKOG UZRASTA**

Sažetak:

Pojmovi tolerancije i interkulturalnosti simbiotski su povezani i često ih susrećemo jedan uz drugi. Isto tako, obje pojavnosti u vremenu u kojem živimo možemo uvrstiti na popis mekih vještina nužnih za život u multikulturalnom okruženju koje je u veće sredine stiglo, a manjima je sve više prisutno.

Učenici srednjoškolskog uzrasta posebno su podložni utjecaju modernih načina komunikacije i izražavanja stavova i mišljenja putem društvenih mreža i virtualnog okruženja. Na toj razini kognitivnog razvoja nemaju razvijen „filter“ za prepoznavanje sadržaja što može rezultirati razvijanjem netolerantnih oblika ponašanja i predrasuda. Škola kao odgojno-obrazovna ustanova mjesto je gdje bi učenici trebali usvojiti interkulturalne kompetencije koje onda vode ka tolerantnom ponašanju. Razvijanje tih kompetencija nužno je jer čak ni male ruralne sredine nisu više homogene kakve su bile do prije par desetljeća kada su roditelji današnjih tinejdžera bili u toj dobi. Iz tog razloga i njima često nedostaje potrebnih vještina pa su odgojno-obrazovne ustanove mjesto gdje se te meke vještinu trebaju usvojiti.

U ovom radu analizirat će se povezanost između pojmova tolerancije i interkulturalnosti i koliko su učenici upoznati s istima. Među učenicima trogodišnje strukovne škole provest će se anketa kojom će se utvrditi njihovi stavovi, razine tolerancije i spremnost za život u multikulturalnom svijetu.

Ključne riječi: interkulturalne kompetencije, meke vještine, srednjoškolski uzrast, tolerancija

TOLERANCE AND INTERCULTURAL COMPETENCE IN HIGH SCHOOL STUDENTS

Abstract:

The concepts of tolerance and interculturality are symbiotically connected and we often encounter them side by side. In the same way, both phenomena can be included in the list of soft skills necessary for living in a multicultural environment that we live in today and which has reached larger communities, and is increasingly present in smaller ones.

Students of high school age are especially susceptible to the influence of the modern way of communicating and expressing attitudes and opinions through social media and virtual surroundings. At that level of cognitive development, they do not have a developed "filter" for recognizing content, which can result in the development of intolerant forms of behavior and prejudices. School as an educational institution is a place where students should acquire intercultural competences that then lead to tolerant behavior. Developing these competencies is necessary because even small rural areas are no longer homogeneous as they were until a couple of decades ago when the parents of today's teenagers were at that age. For this reason, they also often lack the necessary skills, so educational institutions are the place where these soft skills should be acquired.

This paper will analyze the connection between the concepts of tolerance and interculturality and how much are the students familiar with them. A survey will be conducted among the students of a three-year vocational school which will determine their attitudes, tolerance levels and readiness to live in a multicultural world.

Keywords: intercultural competence, soft skills, high school age, tolerance

Monika Mužar Kos

Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

**STAVOVI UČITELJA U PRIMJENI ISTRAŽIVAČKOG PRISTUPA UČENIKA MLAĐE
ŠKOLSKE DOBI U NASTAVI PRIRODE I DRUŠTVA**

Sažetak:

Istraživački pristup u nastavi je suvremeni pristup putem kojeg učenici aktivno sudjeluju u procesu učenja i razvijaju svoje istraživačke vještine. U samoj prirodi ljudskog postojanja ugrađena je potreba za istraživanjem i otkrivanjem uzročno-posljedičnih veza u neposrednom okruženju. Učitelji imaju važnu ulogu u ostvarivanju istraživački usmjerene nastave. Njihova uloga ogleda se u usmjeravanju učenika i pružanju potrebnih resursa koji vode ka ostvarivanju postavljenih ciljeva istraživanja. Suvremena nastava zahtjeva od učenika aktivno učenje, kritičko razmišljanje i zaključivanje na temelju vlastitih saznanja. Istraživački pristup jedan je od osnovnih zahtjeva suvremene nastave koji omogućava veću motivaciju učenika i stvaranje pozitivnog okruženja za učenje. Aktivnim istraživačkim učenjem učenici povezuju znanja s ranije stečenim znanjima i svakodnevnim životnim situacijama te tako usvajaju trajna znanja i vještine koje su im potrebne za cijeli život.

Ovaj rad opisuje primjenu istraživačkog pristupa učenika mlađe školske dobi u nastavi Prirode i društva. Cilj ovog istraživanja bio je ispitati odgojno-obrazovnu praksu učitelja o primjeni i realizaciji istraživačkog pristupa unutar nastavnog predmeta Prirode i društva. Istraživanje je provedeno putem ankete, a sudionici istraživanja bili su učitelji razredne nastave iz četiriju osnovnih škola koje čine jedno Županijsko stručno vijeće na području Osječko-baranjske županije. Očekivani rezultati pokazuju da su učitelji motivirani te da posjeduju potrebne kompetencije za provođenje istraživačkog pristupa u nastavi, no istraživački pristup u nastavi učitelji koriste nedovoljno zbog nedostatka vremena i potrebnih nastavnih sredstava i pomagala za istraživanje.

Ključne riječi: aktivno učenje, istraživački pristup, kompetencije, priroda i društvo, učitelj

TEACHERS' ATTITUDES TOWARDS THE APPLICATION OF THE RESEARCH APPROACH OF YOUNG SCHOOL-AGE STUDENTS IN TEACHING NATURE AND SOCIETY

Abstract:

The research approach in teaching is a modern approach through which students actively participate in the learning process and develop their research skills. The need for research and discovery of cause-and-effect relationships in the immediate environment is embedded in the very nature of human existence. Teachers have an important role in the implementation of research-oriented teaching. Their role is reflected in guiding the students and providing the necessary resources that lead to the achievement of the set research goals. Modern teaching requires students to learn actively, think critically and draw conclusions based on their own knowledge. The research approach is one of the basic requirements of modern teaching which enables greater student motivation and the creation of a positive learning environment. Through active research learning, students connect knowledge with previously acquired knowledge and everyday life situations, acquiring permanent knowledge and skills that they need for their whole life.

This paper describes the application of the research approach in teaching younger school-aged students Nature and Society. The aim of this research was to examine the educational practice of teachers in the application and realization of the research approach within the subject of Nature and Society. The research was conducted through a survey and the research participants were classroom teachers from four elementary schools that make up one county expert council in the area of Osijek-Baranja County. The expected results show that the teachers are motivated and have the necessary competencies to implement the research approach in teaching, but the research approach in teaching is insufficiently used by teachers due to lack of time and the necessary teaching aids and aids for research.

Keywords: active learning, research approach, competences, nature and society, teacher

Ljubica Nedić

Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

**ONOMASTIČKA ANALIZA IMENA I PREZIMENA DOKTORANADA FAKULTETA ZA
ODGOJNE I OBRAZOVNE ZNANOSTI U OSIJEKU**

Sažetak:

U radu će se analizirati imena i prezimena doktoranada sveučilišnoga doktorskoga studija Obrazovne znanosti i perspektive obrazovanja na Fakultetu za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku u razdoblju 2021. - 2023. godine. U uvodu se objašnjavaju teorijska polazišta i izvori za prikupljenu onimijsku građu. Zakon o osobnom imenu koji je na snazi od 1.1.2020. godine objavljen u NN 118/12, 70/17, 98/19 u pročišćenom tekstu zakona donosi određenja osobnih imena i prezimena. Onomastička analiza izabranoga korpusa osobna imena raščlanjuje prema podrijetlu na opća, narodna i svetačka; prema kriteriju odabira imena po načelu nasljednosti, po kalendaru svetačkih imena, po modernosti ili sezonske popularnosti te utjecaju medija; prema broju sastavnica na jednostruka, dvostruka i trostruka i načelu učestalosti na frekventna i nefrekventna imena. Prezimena upotpunjuju identitet osobe i u ovome radu otkrivaju na etimološkoj, morfološkoj i tvorbenoj razini značajne podatke koji se mogu usporediti s već istraženim prezimenima hrvatskoga korpusa prezimena. Uz jezične informacije koje se dobivaju iz zadanoga mozaika, cilj rada je otkrivanje podrijetla, rasprostranjenosti i značenja imena i prezimena te zemljopisnu pripadnost triju generacija doktoranada Fakulteta za odgojne i obrazovne znanosti u Osijeku.

Očekivani ishod ovoga istraživanja je izrada jedinstvene onomastičke analize imena i prezimena prvih triju generacija doktoranada i dostupnost podataka antroponimijske tematike koja je prezentirana na trećim Danima doktoranada.

Ključne riječi : antroponimija, doktorand, obrazovanje, onomastika

ONOMASTIC ANALYSIS OF NAMES AND SURNAMES OF PHD STUDENTS AT THE FACULTY OF EDUCATION IN OSIJEK

Abstract:

The names and surnames of PhD students that have been involved in the PhD programme called Educational Sciences and Perspectives, at the Faculty of Education at Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, will be analysed in this paper. Various theories and sources for the collected onymic data are being explained in the introduction. Personal Name Act that was published in NN 118/12, 70/17, 98/19 in 2020 talks about the determination of first and last names. Personal names are being divided by onomastic analysis according to the origin into common, folk and saint's names; according to heredity, by the calendar of saint's names, by modernity or seasonal popularity and the influence of the media; by the number of components (one, two or three) and according to frequency into frequent and less frequent names. Surnames complete the person's identity and, in this paper, they reveal significant etymological, morphological and word formation data that can be compared with previous studies. With the linguistic information that is being obtained, the aim of this paper is to reveal the origin, distribution and significance of first and last names as well as the geographical position of three generations of PhD students at the Faculty of Education in Osijek. The expected outcome of this research is the creation of a unique onomastic analysis of first and last names of the first three generations of PhD students and to have anthroponymic data available that is going to be presented at the third Doctoral Days.

The expected outcome of this research is the creation of a unique onomastic analysis of the names and surnames of the first three generations of doctoral students and the availability of data on the anthroponymic topic, which was presented at the third Days of Doctoral Students.

Keywords: anthroponymy, PhD student, education, onomastics

MISKONCEPTI UČITELJA U PODRUČJU PRIRODOSLOVLJA

Sažetak:

Tijekom odrastanja u interakciji s prirodom učenici stvaraju logička objašnjenja za procese koje promatraju. Te predodžbe često su rezultat njihovog ograničenog znanja te se razlikuju od znanstvenih spoznaja. Ulaskom u učionicu učenici nove informacije pokušavaju uklopiti u postojeći mentalni obrazac. Na taj način dolazi do stvaranja niza miskoncepata koji onemogućavaju daljnji razvoj znanja. Zadatak je učitelja uočiti i predvidjeti miskoncepte učenika te ponuditi okruženje za usvajanje ispravnih koncepata. Slično tome, i kod učitelja i studenata učiteljskih fakulteta postoje brojni miskoncepti u području prirodoslovlja. Budući da su učitelji odgovorni za ispravljanje miskoncepata kod učenika potrebno je da i oni uoče i isprave postojeće miskoncepte. Cilj je ovoga rada prepoznati najčešće miskoncepte učitelja i studenata učiteljskih fakulteta. Pregledom znanstvenih i stručnih radova istraženi su miskoncepti učitelja i studenata učiteljskih fakulteta u području prirodoslovlja. Kao razlog postojanja miskoncepata autori ističu manjak istraživačke nastave odnosno manjak samostalnog praktičnog rada, kritičkog promišljanja i donošenja logičkih zaključaka o viđenom. O prirodi i čovjeku najmanje je miskoncepata dok je u području biljaka, fizike i kemije njih najviše. Mogući razlog tomu je bliskost određenih nastavnih sadržaja pojedincu. Prepoznavanje miskoncepata i stvaranje uvjeta za njihovo otklanjanje nužno je za usvajanje ispravnih koncepata, odnosno njihovu smanjenu pojavnost među učenicima, učiteljima i studentima učiteljskih fakulteta.

Ključne riječi: miskoncepti, prirodoslovni koncepti, prirodoslovni pojmovi i pojave, učitelji

TEACHERS' MISCONCEPTIONS IN SCIENCE

Abstract:

During growing up, in interaction with nature, students create logical explanations for the processes they observe. These ideas are often the result of their limited knowledge and differ from scientific knowledge. When entering the classroom, students try to fit new information into the existing mental pattern. Thus, a series of misconceptions are created that prevent the further development of knowledge. The teacher's task is to spot and predict students' misconceptions and offer an environment for the acquisition of correct conceptions. Similarly, there are numerous misconceptions in the field of natural science among teachers and students at the faculties of teacher education. Since teachers are responsible for correcting students' misconceptions, it is necessary for them to notice and correct the existing ones. The aim of this paper is to identify the most common misconceptions of teachers and students at faculties of teacher education. Misconceptions of teachers and students at faculties of teacher education in the field of natural sciences were investigated by reviewing scientific and professional papers. As the reason for the existence of misconceptions, the authors highlight the lack of research-based teaching, that is, the lack of independent practical work, critical reflection and making logical conclusions about what has been seen. There are the least misconceptions about nature and man, while most are in the field of plants, physics and chemistry. A possible reason for this is the closeness of certain teaching contents to the individual. Recognizing misconceptions and creating conditions for their removal is necessary for the adoption of correct conceptions, i.e. their reduced incidence among students, teachers and students at faculties of teacher education.

Keywords: misconceptions, natural science conceptions, natural science concepts, teachers

Marija Rašić

Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

PRIMJENA IGRIFIKACIJE U SUVREMENOJ NASTAVI

Sažetak:

Cilj ovoga rada je dati pregled dosadašnjih istraživanja o igrifikaciji u nastavi te na taj način prikazati interdisciplinarnu perspektivu nastave spajajući digitalne alate i gradivo koje se poučava. Suvremeni učitelji često su suočeni s manjkom motiviranosti i koncentracije učenika. Suvremena nastava stoga uvodi elemente igre kroz koju se uči. Igrifikacija se može provoditi u gotovo svim nastavnim predmetima i u svim fazama nastavnoga sata – od uvodnog dijela (motivacije) preko ponavljanja i utvrđivanja gradiva do sinteze i usustavljivanja nastavnog gradiva. Također je igrifikacija kao model vrlo primjenjiva na sve kategorije učenika, pogotovo na učenike s teškoćama u razvoju i na darovite učenike. Digitalne igre pogodne su za primjenu u svim nabrojanim aktivnostima jer današnji suvremeni učenici daleko su skloniji ovim oblicima i metodama nego li usvajanju gradiva uz pomoć samo nastavnog listića i olovke. Pojam igrifikacija zapravo ima dvojako značenje: igrifikacija (engl. „game-based learning“) i igrifikacija (engl. gamification). Igrifikacija tj. gamification zapravo se odnosi na primjenu igre pri rješavanju realnih problema. Probleme je potrebno postaviti tako da učenik bude u središtu nastavnoga procesa, on je onaj subjekt koji se u isto vrijeme i igra i uči. U ovom preglednom radu iznijet će se prednosti ovakvog modela nastave i učenja pomoću interaktivnih igara.

Ključne riječi: digitalni alati, e-učenje, igrifikacija, inovativne nastavne metode, suvremena nastava

APPLICATION OF GAMIFICATION IN MODERN TEACHING

Abstract:

The aim of this paper is to provide an overview of the research on gamification in teaching so far and to present in this way an interdisciplinary perspective of teaching by combining digital tools and the material being taught. Modern teachers are often faced with a lack of student motivation and concentration. Modern teaching therefore introduces elements of play through which learning is done. Gamification can be implemented in almost all subjects and in all phases of the lesson – from the introductory part (motivation) through revision and definition of the material to synthesis and consolidation of the teaching material. Also, gamification as a model is very applicable to all categories of students, especially to students with developmental difficulties and gifted students. Digital games are suitable for use in all listed activities, because today's modern students are far more inclined to these forms and methods than to learning material with the help of only a textbook and a pencil. The term gamification has actually two meanings: game-based learning and gamification. Gamification actually refers to the application of games in solving real problems. The problems must be set so that the student is at the center of the teaching process, the subject who plays and learns at the same time. The paper will present the advantages of this model of teaching and learning by using interactive games.

Keywords: digital tools, e-learning, gamification, innovative teaching methods, modern teaching

DOBROBITI KONTINUIRANE TJELESNE AKTIVNOSTI STUDENATA

Sažetak:

Svakodnevna primjena tjelesne aktivnosti potrebna je kako bi se ostvario aktivan i zdrav život. Danas za vrijeme velike modernizacije je društvo, a posebno studentska populacija izložena sedentarnom načinu življenja. Razvoj rizika loših zdravstvenih stanja pospješuje sjedilački način života, a primjenom dobro dozirane tjelesne aktivnosti moguće je smanjiti i spriječiti razvoj sekundarnih komplikacija. Cilj rada bio je uvid u različite motivacije studenata za provođenje tjelesne aktivnosti s obzirom na spol. Provedena je analiza 25 znanstvenih istraživanja na stranicama Pubmed i Hrčku kako bi se utvrdila učestalost i dobrobiti provođenja tjelesne aktivnosti studenata zdravstvenih usmjerenja s obzirom na spol. Primijenjena je metoda analize sadržaja prema Milas (2005) znanstvenih istraživanja od 2019. do 2023. godine na temu tjelesne aktivnosti studenata u Republici Hrvatskoj i inozemstvu. Svrha istraživanja je utvrditi učestalost i dobrobiti provođenja tjelesne aktivnosti studenata zdravstvenih usmjerenja s obzirom na spol. Istraživanjem je utvrđeno da tjelesno aktivni studenti imaju razvijeniji društveni segment, no studenti iz područja biomedicine i zdravstva imaju najniže rezultate uključenosti u tjelesne aktivnosti. Tijekom obrazovanja, s obzirom na sve zahtjevnije Kurikulume, potrebno je dobro organizirati nastavne obveze, kliničku praksu i tjelesnu aktivnost studenta. Veći dio studenata uvažava provođenje rekreativne tjelesne aktivnosti, ali ju vremenski nedovoljno provode, pri čemu se više studenti bave tjelesnom aktivnošću nego studentice. Sve studente najviše motiviraju zdravstvene dobrobiti tjelesno aktivnog života, a studentice imaju pozitivniji stav prema tjelesnim aktivnostima. Dobiveni rezultati naznačuju potrebu za izradom kurikuluma koji će poticati studente na bavljenje tjelesnom aktivnošću, a ne stvarati im prepreke te tako poticati sedentarni način življenja.

Ključne riječi: prevencija tjelesne neaktivnosti, studenti, tjelesna aktivnost, tjelovježba

BENEFITS OF A CONTINUOUS PHYSICAL ACTIVITY AMONG STUDENTS

Abstract:

Daily application of physical activity is necessary in order to achieve an active and healthy life. Today, during the great modernization, student population is exposed to a sedentary way of life. Increasing risk of poor health conditions is facilitated by a sedentary lifestyle and the use of well-dosed physical activity can reduce and prevent development of secondary complications. The aim of the work was to gain insight into different student motivations for performing physical activity regarding gender. An analysis of 25 scientific studies on the Pubmed and Hrčku websites was carried out in order to determine the frequency and benefits of physical activity among students of medical majors regarding gender. The method of content analysis according to Milas (2005) was applied, scientific research from 2019 to 2023 on the topic of physical activity of students in the Republic of Croatia and abroad. Purpose of the research is to determine the frequency and benefits of physical activity among health students, regarding gender. Research has proven that physically active students have a more developed social segment, and results for students from the field of biomedicine and healthcare have the lowest involvement in physical activities. During education, considering the increasingly demanding Curriculum, it is necessary to organize the teaching duties, clinical practice and physical activity of the student. Most students implement some kind of recreational physical activity, but do not spend enough time doing it, with more male students engaging in physical activity than female students. All students are mostly motivated by the health benefits of a physically active life, and female students have a more positive attitude towards physical activities. The obtained results indicate the need for creating a curriculum that will encourage students to engage in physical activity and not to create obstacles for them and thus encourage a sedentary way of life.

Keywords: exercise, physical activity, prevention of physical inactivity, students

Valerija Turk Presečki

Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

POVIJESNA RAZNOLIKOST U KURIKULUMIMA PREDMETA DRUŠTVENO- HUMANISTIČKIH PODRUČJA

Sažetak:

Povijesna je raznolikost vrlo aktualan istraživački trend u povijesti kao znanstvenoj disciplini. Akademski povjesničari uglavnom napuštaju uske interpretacije koje prošlost promatraju s aspekta dominantnih struktura i sve se više okreću slojevitom razumijevanju cjelokupnog iskustva ljudi i njihovoj interakciji u prošlosti. Takav pristup pronašao je svoj put u povijesti kao nastavnom predmetu uvažavajući potrebu učenika koji trebaju učiti o raznolikosti prošlih društava kako bi razumjeli širu i globalnu sliku povijesti. Kurikulum Povijesti za osnovne škole i gimnazije iz 2019. godine spominje raznolikost u ciljevima i svrsi učenja predmeta, opisima domena i tehničkih koncepata te sadržajima za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda.

Cilj je ovoga rada utvrditi na koji je način i u kojoj mjeri zastupljen koncept raznolikosti u kurikulumima predmeta društveno-humanističkoga područja (Povijest, Geografija, Filozofija, Sociologija, Politika i gospodarstvo, Psihologija, Logika, Vjeronauk i Etika). Metodologija istraživanja temelji se na radu na dokumentaciji, analizi sadržaja, metodi deskripcije i komparativnoj metodi. Kvalitativna analiza predmetnih kurikuluma kao temeljnih odgojno–obrazovnih dokumenata prije svega orijentira se na ciljeve i svrhu učenja nastavnog predmeta, domene ili koncepte, nastavne sadržaje i preporuke za realizaciju ishoda te odgojno-obrazovne ishode za 4. i 5. obrazovni ciklus (srednje škole). Rezultati rada pokazuju očekivano veću prisutnost koncepta u sadržajima za poučavanje i ciljevima učenja proučavanih nastavnih predmeta. Dobiveni podaci omogućuju usporedbu i zaključke o potencijalu interdisciplinarnog povezivanja predmeta društveno-humanističkoga područja oko koncepta raznolikosti kao ishodišne nastavne teme s ciljem razumijevanja složene prirode suvremenog društva.

Ključne riječi: društveno-humanistički predmeti, interdisciplinarnost u poučavanju, povijesna raznolikost, predmetni kurikulumi

HISTORICAL DIVERSITY IN THE CURRICULA OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCE SUBJECTS

Abstract:

Historical Diversity is a current research trend in History as a scientific discipline. Academic historians tend to abandon narrow interpretations that view the past from the perspective of dominant structures and increasingly turn to a layered understanding of the entire experience of people and their interaction in the past. Such an approach has found its way into History as a subject, recognizing the need for students to learn about the Diversity of past societies in order to understand the broader and global picture of History. The 2019 History curriculum for elementary and high schools mentions Diversity in the goals and purpose of learning the subject, in the descriptions of the domains and technical concepts and in content for achieving the learning outcomes.

This work aims to determine how and to what extent Diversity is represented in the curricula of Humanities and Social Science subjects (History, Geography, Philosophy, Sociology, Politics and Economy, Psychology, Logic, Religion and Ethics). The research methodology is based on the document research method, content analysis, description method and comparative method. Qualitative analysis of subject curricula as essential educational documents is primarily oriented towards the goals and purpose of learning the subject, domains or concepts, teaching content and recommendations for achieving the outcomes for the fourth and fifth educational cycle (secondary schools). The work results show the expected more significant presence of the concept in the teaching content and learning objectives of the subjects studied. The obtained data will enable comparison and conclusions about the potential of interdisciplinary linking of The Humanities and Social Science subjects around the concept of Diversity as a starting teaching topic to understand the complex nature of contemporary society.

Keywords: Humanities and Social Science subjects, interdisciplinarity in teaching historical diversity, subject curricula

RAZVOJ IDEJE SVEUČILIŠTA

Sažetak:

Cilj je ovog rada pružiti širi kontekst trenutnim diskusijama koje se vode oko pitanja svrhe visokoškolskog obrazovanja i odnosa između društva i sveučilišta. Rasvjetljujući filozofsku i povijesnu pozadinu ideje sveučilišta, dat ćemo uvid u načela i vrijednosti, kao i u političko-ekonomske faktore, koji su utjecali na razvoj sveučilišta do današnjih dana. Prvenstveno, istražit ćemo kako su različita viđenja ljudske naravi formirala unutarnju logiku kurikuluma i dužnosti sveučilišta prema društvu. Povijesni pregled će se temeljiti na konceptualnoj shemi koja razdvaja povijest sveučilišta u tri etape: 1. Izvorno sveučilište; 2. Moderno sveučilište; 3. Globalno sveučilište. Počevši od srednjovjekovnog sveučilišta koje je za svoju svrhu imalo usavršiti čovjekove sposobnosti poradi transcendentnog, preko renesansnog i humanističkog sveučilišta koje je također nastojalo usavršiti ljudske moći, ali s ciljem ostvarenja svjetovnog uspjeha – dolazimo do modernog sveučilišta, osmišljenog od strane Wilhelma von Humboldta i realiziranog 1810. godine u Berlinu, karakteriziranog trima principima: jedinstvu poučavanja i istraživanja, slobodi učenja i slobodi poučavanja. Konačno, dolazimo do globalnog sveučilišta današnjice, kojeg više ne definira pojedinačna nacija unutar koje se nalazi, kao njegovog modernog prethodnika, već globalno društvo zajedno sa svim svojim izazovima, tehnološki napredak i utjecaji tržišno vođenog gospodarstva – iz kojih proizlaze mnogi problemi vezani uz visoko obrazovanje, poput: strukturiranja tržišno relevantnog cjeloživotnog učenja, interdisciplinarne kolaboracije i ograničenja kombiniranog učenja.

Ključne riječi: ideja sveučilišta, kurikulum, ljudska narav

DEVELOPMENT OF THE IDEA OF A UNIVERSITY

Abstract:

The aim of this paper is to provide a broader context to the current discussions that are being conducted around the question of the purpose of higher education and the relationship between society and universities. By shedding light on the philosophical and historical background of the idea of a university, we will provide an insight into the principles and values, as well as political and economic factors, which have influenced the development of the university up to the present day. Primarily, we will investigate how different views of human nature formed the internal logic of the curriculum and the university's duty to society. The historical review will be based on a conceptual scheme that separates the history of the university into three stages: 1. The original university; 2. Modern university; 3. Global university. Starting with the medieval university, whose purpose was to perfect human abilities for the sake of the transcendent, through the Renaissance and humanistic university, which also sought to perfect human powers, but with the aim of achieving worldly success - we arrive at the modern university, designed by Wilhelm von Humboldt and implemented in 1810 in Berlin, characterized by three principles: unity of teaching and research, freedom of learning and freedom of teaching. Finally, we arrive at today's global university, which is no longer defined by the individual nation within which it is located, as was its modern predecessor, but by global society with all its challenges, technological advances and the effects of a market-driven economy - from which many of the problems associated with higher education arise, such as: structuring market-relevant lifelong learning, interdisciplinary collaboration and limitations of combined learning.

Keywords: the idea of a university, curriculum, human nature

Ivan Veber

Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

VISOKOOBRAZOVNA I KULTURNO-POVIJESNA ULOGA GRADA ORAHOVICE

Sažetak:

Fakultet za dentalnu medicinu i zdravstvo Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku najmlađi je fakultet u području biomedicine i zdravstva u Republici Hrvatskoj te je prvi osnovani fakultet u 21. stoljeću u Slavoniji. Na Fakultetu se izvode više studijskih programa među kojima je i Sveučilišni prijediplomski i diplomski studij Fizioterapija koji je započeo s radom akademske godine 2016./2017. u gradu Orahovica smještenom u istočnom dijelu Republike Hrvatske na području Virovitičko-podravске županije. Od iste godine Orahovica više nije samo sinonim za turizam i bogatu kulturnu baštinu već i za visoko obrazovanje. Cilj rada je prikazati mogućnosti visokog obrazovanja u Orahovici kao i istaknuti važnost kulturno-povijesnih vrijednosti i zavičaja u kojem je smješten fakultet. Visoko obrazovni program studija Fizioterapije prilagođen je suvremenim potrebama struke, suvremenog zdravstva i zdravstvenog turizma. U sklopu fakulteta pokrenut je poslijediplomski specijalistički studij Kardiopulmonalna rehabilitacija, jedini takav u Hrvatskoj. Fizioterapija je zanimanje budućnosti, a u gradu Orahovica danas postoji vertikala koja fizioterapeutima omogućuje cjeloživotno obrazovanje, a gradu Orahovici velike mogućnosti za razvoj zdravstvenog turizma. Primijenjena je metoda analize sadržaja prema Milas (2005) studijskog programa Fizioterapije u Orahovici. Jedinice analize sadržaja pojedinih kolegija studijskih programa su: korištenje prirodnih resursa u realizaciji programa kolegija, okruženje za rehabilitaciju te sadržaji zdravstvenog turizma. U gradu Orahovici se obrazuju studenti iz svih krajeva Lijepe Naše, ali i izvan Hrvatske. Znanstveni doprinos rada je u prikazu i popularizaciji kulturnog i zavičajnog dobra te visokoobrazovne uloge grada Orahovice na znanstvenom području biomedicine i zdravstva.

Ključne riječi: grad Orahovica, kulturna baština, turizam, visoko obrazovanje

HIGHER EDUCATION AND CULTURAL-HISTORICAL ROLE OF THE CITY OF ORAHOVICA

Abstract:

The Faculty of Dental Medicine and Health of the J. J. Strossmayer University in Osijek is the youngest faculty in the field of biomedicine and healthcare in the Republic of Croatia and is the first faculty established in the 21st century in Slavonia. Several study programs are offered at the Faculty, among which is the University undergraduate and graduate course in Physiotherapy, which began operating in the academic year 2016/2017 in the town of Orahovica located in the eastern part of the Republic of Croatia. Since that year, Orahovica is no longer only a synonym for tourism and rich cultural heritage, but also for higher education. The aim of the paper is to show the possibilities of higher education in Orahovica, as well as to highlight the importance of cultural and historical values and the homeland where the faculty is located. The higher educational program of Physiotherapy studies is adapted to the modern needs of the profession, modern healthcare and health tourism. Postgraduate specialist study Cardiopulmonary rehabilitation, the only one of its kind in Croatia, has been launched as part of the faculty. Physiotherapy is the profession of the future and, in the city of Orahovica today, there is a standard that provides lifelong education for physiotherapists, and the city of Orahovica has great opportunities for the development of health tourism. The content analysis method according to Milas (2005) of the Physiotherapy study program in Orahovica was applied. The units of analysis of the content of individual subjects are: the use of natural resources in the implementation of the course program, the environment for rehabilitation and the contents of health tourism. In the town of Orahovica, students from all parts of „Lijepa Naša”, as well as from outside Croatia, are educated. The scientific contribution of the work is in the presentation and popularization of cultural and native heritage and the higher education role of the city of Orahovica in the scientific field of biomedicine and healthcare.

Keywords: city of Orahovica, cultural heritage, tourism, higher education

Tin Veljača

Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

FITNES PISMENOST OSJEČKIH SREDNJOŠKOLACA

Sažetak:

S obzirom na problem sve veće nedovoljne tjelesne aktivnosti i pretilosti djece i mladih u Hrvatskoj, razvijanje fitnes pismenosti i uključivanje u školski kurikulum trebala bi biti jedna od osnovnih stavki obrazovanja općenito. Fitnes pismenost odnosi se na skup potrebnih vještina i kompetencija koje pojedinac treba steći kako bi pronašao, obradio (analizirao), razumijevao te u konačnici primijenio osnovne informacije iz dvije domene: tjelesne aktivnosti i vježbanja te nutricionizma. Glavni cilj ove studije je istražiti razinu fitnes pismenosti srednjoškolaca osječkih gimnazija te koliko je ista uključena u gimnazijske kurikulume te na temelju rezultata napraviti preporuke koje se mogu uvrstiti u kurikulum tjelesne i zdravstvene kulture. Uzorak ispitanika čine učenici od 1. do 4. razreda osječkih gimnazija. Korišteni instrument obuhvaća prilagodbu nekoliko različitih mjernih instrumenata koji se koriste za procjenu informacijske pismenosti, zdravstvene pismenosti, tjelesne pismenosti i nutritivne pismenosti: Standardizirani upitnik vještina informacijske pismenosti (Standardized assessment of information literacy skills), Kanadski upitnik tjelesne pismenosti (Canadian Assessment of Physical Literacy), Europski upitnik zdravstvene pismenosti (European Health Literacy Survey Questionnaire). U radu je stavljen naglasak na sljedeća istraživačka pitanja: 1) Koja je razina fitnes pismenosti srednjoškolaca osječkih gimnazija? 2) Koje su fitnes potrebe srednjoškolaca osječkih gimnazija? 3) Koje izvore fitnes informacija i u koje svrhe koriste srednjoškolci osječkih gimnazija? 4) Koliko je fitnes pismenost uključena u kurikulume srednjoškolskog gimnazijskog sustava? Očekivani rezultati: fitnes pismenost osječkih srednjoškolaca nije dovoljno razvijena; učenici sportskih razreda imaju veću razinu fitnes pismenosti od učenika ostalih smjerova; učenici viših razreda imaju veću razinu fitnes pismenosti od učenika nižih razreda.

Ključne riječi: fitnes pismenost, informacijska pismenost, kurikulum, obrazovanje, srednjoškolci

FITNESS LITERACY OF OSIJEK HIGH SCHOOL STUDENTS

Abstract:

Considering the growing problem of insufficient physical activity and obesity among children and young people in Croatia, developing fitness literacy and including it in the school curriculum should be one of the basic items of education. Fitness literacy refers to a set of necessary skills and competencies that an individual should acquire in order to find, process (analyze), understand and ultimately apply the basic information from the two domains: physical activity and exercise and nutrition. The main goal of this study is to investigate the level of fitness literacy of high school students in Osijek and to what extent it is included in high school curriculum, and, based on the results, to make recommendations that can be included in the physical education curriculum. The sample of respondents consists of students from the 1st to 4th grades of Osijek high schools. The instrument used includes the adaptation of several different measuring instruments used to assess information literacy, health literacy, physical literacy and nutritional literacy: Standardized assessment of information literacy skills, Canadian Assessment of Physical Literacy, European Health Literacy Survey Questionnaire. The paper focuses on the following research questions: 1) What is the level of fitness literacy of high school students in Osijek? 2) What are the fitness needs of high school students in Osijek? 3) What sources of fitness information do high school students from Osijek use and for what purposes? 4) To what extent is fitness literacy included in the curriculum of the high school system?

Keywords: fitness literacy, information literacy, curriculum, education, high school students

FORMATIVNI ASPEKT EVALUACIJE U ODGOJU I OBRAZOVANJU

Sažetak:

Prema nacionalnim dokumentima obrazovanje se treba temeljiti na pedagogiji uspjeha, a učenički uspjeh treba mjeriti u odnosu na njihovo početno stanje. Ocjenjivati treba u suradnji s učenicima što pretpostavlja da učenici postaju aktivni dionici odgojno-obrazovnog procesa. Vrednovanje je usmjereno učenju i kao takvo treba omogućiti učeniku kvalitetne povratne informacije utemeljene na dokazima prikupljenim tijekom praćenja. Informacije o napretku učenika koje učitelj stavlja pred učenike i roditelje trebaju biti jasne i lako razumljive svim dionicima ove trijade. Formativno vrednovanje je prikupljanje informacija o procesu učenja učenika i njihovom trenutnom postignuću te interpretacija tih informacija. Povratna informacija dana učeniku potiče ga na promišljanje o vlastitim kognitivnim procesima. Time se učenike usmjerava na planiranje rada i samostalno donošenje odluka o daljnjim koracima učenja. Posljedica je razvoj osobnih potencijala učenika. Cilj je pregledom relevantne literature utvrditi poboljšava li formativno vrednovanje kao oblik kontinuiranog praćenja učeničkih postignuća razredno ozračje i je li povezano sa uspješnijom samoregulacijom učenja. Rezultati su pokazali da formativno vrednovanje poboljšava razredno ozračje i da je povezano sa uspješnijom samoregulacijom učenja. U skladu s hrvatskim i inozemnim istraživanjima potvrđena je važnost primjene formativnog vrednovanja u nastavi. U budućnosti je potrebno popularizirati primjenu ovog oblika vrednovanja te istražiti stavove i kompetencije učitelja o formativnom vrednovanju i metakognitivnim vještinama kao prediktorima poboljšanja razrednog ozračja.

Ključne riječi: formativno vrednovanje, metakognitivne vještine, razredno ozračje, samoregulacija učenja

FORMATIVE ASPECT OF EVALUATION IN EDUCATION

Abstract:

According to national documents, education should be based on the pedagogy of success and students' success should be measured in relation to their initial state. Assessment is learning oriented and as such should provide the learner with quality feedback based on the evidence gathered during monitoring. The information about the students' progress that the teacher puts in front of the students and parents should be clear and easy to understand. The feedback given to the student encourages them to reflect on their own cognitive processes. This directs students to work planning and independent decision-making about further learning steps. The result is the development of students' personal potential. The aim is to determine, by reviewing the relevant literature, whether formative evaluation as a form of a continuous monitoring of students' achievements improves the classroom atmosphere and whether it is related to more successful self-regulation of learning. The results showed that formative assessment improves the classroom atmosphere and is associated with more successful self-regulation of learning. In accordance with Croatian and foreign research, the importance of applying formative evaluation in teaching has been confirmed. In the future, it is necessary to popularize the application of this form of evaluation and to investigate the attitudes and competencies of teachers regarding formative evaluation and metacognitive skills as predictors of improving the classroom atmosphere.

Keywords: classroom atmosphere, formative evaluation, metacognitive skills, self-regulation of learning

Marta Zečević Berbić

Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

KVALITETA ILUSTRACIJA U UDŽBENICIMA PRIRODE I DRUŠTVA

Sažetak:

Suvremeni pristup nastavnom predmetu Priroda i društvo u središte stavlja učenika i istraživački pristup učenju i poučavanju kroz koji učenik otkriva svijet oko sebe koristeći svoja osjetila. Prilikom istraživanja svoje okoline učenik prikuplja informacije iz različitih izvora, pri čemu su upravo ti izvori ključni za razvoj slike svijeta koju učenik stvara. U hrvatskoj je školskoj praksi udžbenik vodeći izvor za spoznavanje sadržaja Prirode i društva, stoga je potrebno staviti naglasak na kvalitetu ilustracija u njemu kako bi učenici ispravno vizualizirali pojmove iz okoliša te se izbjeglo pogrešno učenje i nerazumijevanje prirodoslovnih sadržaja. Cilj rada bio je usporediti zastupljenost znanstvenih ilustracija u udžbenicima iz Prirode i društva za 2. i 3. razred. U istraživanju je korištena metoda analize sadržaja kojom su prikupljeni podaci o zastupljenosti i kvaliteti ilustracija u udžbenicima. Za dekodiranje kvalitete znanstvenih ilustracija postavljeni su sljedeći elementi i kriteriji: vjerodostojnost prikazanih pojmova, prikaz proporcije dijelova, prikaz veličine i odnosa među njima, pravilna upotreba boja, kutovi prikaza, prikaz u skladu s nazivom slike. Rezultati istraživanja pokazuju razlike u kvaliteti ilustracija pojedinih udžbenika te da općenito velik broj njih odstupa od kriterija znanstvene ilustracije, odnosno nisu u skladu s realnim prikazom prirodoslovnih sadržaja. U radu se raspravlja o važnosti razvoja prirodoslovne pismenosti kod učenika nižih razreda osnovne škole.

Ključne riječi: ilustracija, istraživački pristup, konstruktivizam, Priroda i društvo, udžbenici

QUALITY OF ILLUSTRATIONS IN SCIENCE AND SOCIAL STUDIES TEXTBOOKS

Abstract:

The contemporary approach to the subject of Science and Social Studies places the student at the center and emphasizes a research-oriented approach to learning and teaching through which the student discovers the world around them using their senses. During the exploration of their environment, the student collects information from various sources, and these sources are crucial for the development of the student's understanding of the world. In Croatian school practice, the textbook is the leading source for acquiring knowledge of the content of Science and Social Studies. Therefore, it is necessary to emphasize the quality of illustrations in the textbook so that students can correctly visualize concepts from their environment and avoid misconceptions and misunderstandings of scientific content. The aim of this study was to compare the representation of scientific illustrations in textbooks for the subjects of Science and Social Studies for the 2nd and 3rd grade. The content analysis method was used to collect data on the representation and quality of illustrations in textbooks. The following elements and criteria were set for evaluating the quality of scientific illustrations: accuracy in depicting concepts, representation of proportion of parts, representation of size and relationships among them, proper use of colors, angles of depiction and accordance with the title of the image. The results of the study show differences in the quality of illustrations in different textbooks, and overall, many of them deviate from the criteria of scientific illustration, i.e. they do not accurately represent scientific content. The paper discusses the importance of the development of science literacy among students in the lower grades of elementary school.

Keywords: constructivism, illustration, research-oriented approach, Science and Social Studies, textbooks

Vesna Zlatarević

Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

**INTERDISCIPLINARNI PRISTUP POUČAVANJU TEMA KULTURNE BAŠTINE U
OSNOVNIM ŠKOLAMA BRODSKOG POSAVLJA**

Sažetak:

Ovim radom obuhvaćen je pregled literature o važnosti i značaju kulturne baštine u životu pojedinca i učenika te istraživanje kurikuluma osnovnih škola s područja brodsko posavske županije. Baština je dio kulture koji se sastoji od skupa vrijednosti, prepoznatih, istraženih, zaštićenih i posredovanih kao identitet. Ona je temelj očuvanja kulturnog i nacionalnog identiteta te kulturnog razvitka i održivog gospodarskog razvoja nekog područja. Upravo zbog toga važno ju je negovati i razvijati od najranijih dana.

Za razvoj i njegovanje kulturne baštine važno je integrirati ju u nastavu kako bi se promicala kod najvažnijih čuvara tradicije, a to su upravo djeca. Stoga će se ovim radom istražiti i usporediti poučavanje o kulturnoj baštini u međupredmetnim temama, integriranim danima ili projektima u gradskim i seoskim osnovnim školama Brodskog Posavlja.

Iznošenjem pregleda sadržaja i zaključcima provedenog istraživanja, doprinijet će se osvještavanju javnosti o važnosti očuvanja kulturne baštine i poticanju uključivanja baštinskih tema u redovnu nastavu učenika. Osim djelovanja na učitelje, važno je osvijestiti i utjecati na više razine koje uključuju ravnateljstva nadležnih ustanova, lokalnu i područnu samoupravu te državne institucije s ciljem pozitivnog pomaka u djelovanju na očuvanje baštine kroz nove propise, strategije, projekte i druge aktivnosti kojima je to moguće ostvariti.

Ključne riječi: Brodsko-posavska županija, kulturna baština, nastava, osnovne škole

AN INTERDISCIPLINARY APPROACH TO THE TEACHING OF CULTURAL HERITAGE IN ELEMENTARY SCHOOLS IN BRODSKO POSAVLJE

Abstract:

This paper includes a review of the literature on the importance and significance of cultural heritage in the lives of individuals and students, as well as research into the curriculum of primary schools in the Brod-Posavina County. Heritage is a part of culture that consists of a set of values, recognized, researched, protected and mediated as an identity. It is the basis of preserving the cultural and national identity and the cultural development and sustainable economic development of an area. This is exactly why it is important to nurture and develop it from the earliest days.

For the development and nurturing of cultural heritage, it is important to integrate it into teaching in order to promote it to the most important guardians of tradition, children. This work will investigate and compare the teaching of cultural heritage in cross-curricular topics, integrated days or projects in urban and rural elementary schools in Brodsko Posavlje.

By presenting an overview of the content and the conclusions of the conducted research, it will contribute to public awareness of the importance of preserving cultural heritage and encouraging the inclusion of heritage topics in the regular teaching of students. In addition to influencing teachers, it is important to raise awareness and influence higher levels, which include directorates of competent institutions, local and regional government, and state institutions with the aim of positive progress in action on heritage conservation through new regulations, strategies, projects and other activities that can achieve this.

Keywords: Brod-Posavina County, cultural heritage, teaching, primary schools

Maja Zorić

Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

USPOREDBA PROFESIONALNOG RAZVOJA RAVNATELJA U REPUBLICI HRVATSKOJ I DRUGIM EUROPSKIM ZEMLJAMA

Sažetak:

Polazeći od suvremenih zahtjeva koji su postavljeni pred ravnatelje škola, teorija pedagoškog vođenja naglašava važnost kompetencija koje su neophodne ravnatelju za uspješno vođenje suvremene škole. Kako bi ravnatelj učinkovito vodio školu, pretpostavka je da ima organizacijske, upravljačke, administrativne, kao i pedagoške kompetencije koje (ne)posredno utječu na odgojno-obrazovni proces te pridonose osiguravanju pozitivnog i poticajnog školskog okruženja. Iz svega navedenoga, vidljivo je da je za obavljanje ravnateljskog posla neophodan interdisciplinarni pristup profesionalnom razvoju ravnatelja. Kako bi stekao potrebne kompetencije, ravnatelju se mora omogućiti kontinuirani profesionalni razvoj nakon inicijalnog obrazovanja, a svaka država tomu pristupa na svoj način.

Cilj je istraživanja bio opisati nužne kompetencije školskih ravnatelja u različitim obrazovnim sustavima, s naglaskom na a) vrstu kompetencija, i b) način njihova razvoja. U tu je svrhu primijenjena kvalitativna metoda kojom su se analizirala dosadašnja istraživanja provedena na temu profesionalnog usavršavanja i razvoja kompetencija ravnatelja te usporedio razvoj kompetencija ravnatelja u zemljama europskog sjevera (Finska, Švedska, Norveška, Njemačka i Austrija) te juga (Španjolska, Cipar i Portugal). Također, analiziran je postupak stručnog usavršavanja i profesionalnog razvoja ravnatelja u Republici Hrvatskoj. Rezultati usporedbe hrvatskog sustava profesionalnog razvoja ravnatelja s primjerima u promatranim europskim državama pokazali su da se način stjecanja kompetencija, profesionalno usavršavanje i profesionalni razvoj ravnatelja razlikuju u pojedinim državama dok je kompetencijski okvir obrazovanja ravnatelja podjednak.

Ključne riječi: kompetencije, pedagoško vođenje, profesionalni razvoj, ravnatelj, suvremena škola

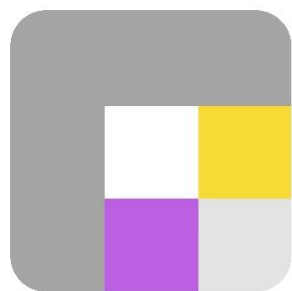
COMPARISON OF SCHOOL PRINCIPALS' PROFESSIONAL DEVELOPMENT IN CROATIA AND OTHER EUROPEAN COUNTRIES

Abstract:

Starting from the contemporary demands placed on school principals, the theory of pedagogical leadership emphasizes the importance of the competences necessary for the successful running of schools today. In order to effectively lead the school, the leader needs organisational, managerial, administrative as well as pedagogical competencies that (in)directly influence the educational process and contribute to a positive and stimulating school environment. Therefore, it is evident that the approach to professional development of a school principal must be interdisciplinary in its nature. In order to enable the principals to acquire the necessary competences after their initial education, the opportunities for continuous professional development must be provided, and each country deals with this issue in a specific manner.

The aim of this study was to describe the necessary competences of school principals in various educational systems, with an emphasis on a) the type of competences required and b) the features of professional development. For this purpose, a qualitative method was applied to analyse previous research on the subject of professional training and development of school principals' competences and to compare their development in the countries of the European North (Finland, Sweden, Norway, Germany and Austria) and the South (Spain, Cyprus and Portugal). Additionally, the process of professional training and professional development of school principals in the Republic of Croatia was analysed. The results of the multilateral comparison suggest that the method of acquiring competences, professional training and professional development of school principals differ in each country, while the competence framework of the education of school principals is relatively similar.

Keywords: competences, pedagogical leadership, professional development, school principal, contemporary schooling

FOOZOS